

Observatorul

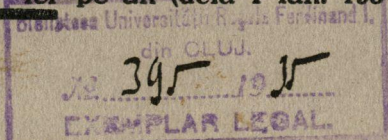
REVISTĂ DOCUMENTARĂ
CULTURALĂ-SOCIALĂ-RELIGIOASĂ.

CUPRINSUL

ÎN AL VII AN	— Programul nostru	
MESAGIU	Lămuriri colaboratorilor și cititorilor	— RED.
	— Să nu se vestejească tiner. Dv.	— FR. MAURIAC
PROPUNERE	Cântă Vieața	LALETTE ROMANO
NUVELE	— Patronul României Mari	— ROMĂNAȘUL
	Scoala Magilor	— DUO
	O partidă de tenis	— MIA FROLLO
ISTORIE ȘI LITER.	Hild. Frollo: Activ. scol. și liter.	— DR. I. G.
	Universitățile și Biserica	C. B.
ARTĂ	Fr. Hubic Vertileanu	— P. I. G.
	De vorbă cu D-na M. Pătrașcu	— MIA FROLLO
STATISTICĂ	Criminalitate comparată	
FEMINISM	Din lumea celor exilați	— S. M. B.
POEZIE	Venise	Eminescu
	Stele pe cer	L. CODREANU
PROVERBE ROM.	Frumos și urât	DR. I. G.
PAGINA TINER. ROM.	— Infruntă vieața	DR. L. CHINEZIU
	— Idealul nostru	A. P.
	— Spre culmile Adevărului	N. IBAS
BIBLIA IN 20 LECȚII	— Cărțile didactice ale V. T.	DR. B. D.
PSIHLOGIE	Despre spiritul francez	I. COVRIG-NONEA
VARIETĂȚI	In ceasuri vesele	FĂRĂDEMOARTE
	Un sf. episcop român	BULETIN BUC.
CRONICĂ	Noul ziar creștin din cap. etc.	FARUL
CĂRȚI ȘI REVISTE	Bihorul strajă la hotare	— R. Munteanu. Gloria —
	A. Rodriguez. Calea desăvârșirii	— Dr. Lupas. Veturia Lăpă-
	datu — Dr. Gh. Fireza. Armele credinței.	— Blajul — Libertatea.
Marianistul	— Echos d'Orient	— Flori de crin - Calendare. Cele trei Crișuri.

Redacția și Administrația: BEIUȘ. Jud. Bihor.

Abonamentul: 150 lei pe an (dela 1 Ian. 1934 începând.)

OBSERVATORUL

REVISTĂ DE CULTURĂ GENERALĂ

Abonamentul : <hr/> Annual 150 Lei.	Credincioși adevărului, în dragoste, să creștem . . .	Redacția și Administrația : BEIUȘ jud. Bihor. Piața Dr. Ciordaș Nr. 7.
---	--	---

Dorind tuturor colaboratorilor și abonaților noștri AN NOU FERICIT, am implorat de mult — și mai ales la Crăciun și în timpul sărbătorilor — binecuvântarea Bunului Dumnezeu asupra persoanei, familiei și prietenilor lor, precum asupra tuturor proiectelor lor.

„OBSERVATORUL”

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Al VII-lea An: Programul nostru

Intrând în al VII-lea an de existență, mulțumim . . . întâiu Cerului, care ne-a ajutat așa de vizibil și în fiecare an mai bine, pentru ridicarea nivelului revistei noastre. Nu ne facem iluzii . . . și tot de sus așteptăm îmbunătățiri cari nu vor întârzia. — Mulțumim colaboratorilor și abonaților revistei noastre, pe care am susținut-o numai pentru progresul *adevăratei culturi creștine și naționale*: intelectuală și artistică și mai ales morală și religioasă.

Deplângem amar lipsa de formație doctrinală în filosofie și sociologie, în istorie și literatură, etc . . . Iată de ce cerem, ziare, broșuri, reviste cu directive precise și solide, capabile de a asigura pâinea adevărului la atâți tineri intelectuali hrăniți cu teorii goale sau pozitiv păgubitoare. Ce grozavă responsabilitate pentru cei cari nu fac, ce-i în puterea lor, pentru a sprijini generos și desinteresat orice presă bună.

Din partea noastră vom face indirect, însă efectiv, o propagandă *doctrinală stăruitoare* prin o revistă totodată documentată și populară, variată și solidă, serioasă și distractivă, o revistă . . . pentru toți, fără nimic tehnic și totuși de inițiere la toate chestiile culturale cari se discută în societate bună și cât de puțin cultă. Să asigurăm această pâine a minții și a inimii familiei noastre și prietenilor noștri.

Însă trebuie să reamintim la mai mulți alți, că suntem o revistă de cultură *generală* și nu pur religioasă, necum de predici, de pastorală, de teologie sau de ascetism. Recunoaștem de altfel că ar fi aici un scop și mai înalt, însă vrem să avem un *public mult mai larg*, care e „invadat” de felurite reviste primejdioase (de un conținut slab și chiar imoral) cu toate că luxos ilustrate. În zilele noastre credem că și misiunea aceasta e urgentă, dacă nu vrem să lăsăm tot „terenul” câștigat de reviste anticreștine, antifamilare și antinaționale.

Iată rubricile sau titlurile obișnuite ale cuprinsului din „Observatorul” revistă documentară: culturală-socială-religioasă, 48 pag. mare în-8°

1. Articole de fond — (actualități însemnate, tratate nișel doctrinal)
2. Cronică lunară: internă și externă. (Numai fapte însemnate)
3. Filosofie și știință — (probleme de filosofie practică, ca pedagogie și psihologie și inițiere ușoară în științe).
4. Sociologie. — (diferite chestiuni și curente actuale, ca feminism, socialism, comunism, etc. . .)
5. Istorie și artă. — (în toată varietatea și amploarea lor).
6. Literatură. — (critică, nuvele, poezii și folklor).
7. Figuri reprezentative. (schițe caracteristice din galeria oamenilor celebri, mai ales români).
8. Cărți, reviste și ziare. — (bibliografii variate și din când în când recenzii temeinice pentru opere mai valoroase): Vom considera în rândul întâiu aspecte, atitudini și curente atât pentru autori cât și pentru opere.
9. Viața religioasă. — mai ales din punct de vedere social și practic.
10. Documentație și statistică.

De politică și confesionalism ne ferim sistematic, într-o revistă destinată la orice familie cinstită de orice partid. Câte de aceste familii, cari din lipsa de băgare de seamă, sau de informație, sau de delicateță în simțul lor creștin, își compro-

mit cu reviste neutre la înfățișare, însă pozitiv primejdioase și dușmane adeseori.

Eminentul academician și jurist René Bazin scrie: „Când intră și se răspândesc în casa și în familia ta, ziare și reviste impii, broșuri imorale, atunci onoarea familiei e atinsă, și gândirea cinstită, și puritatea copiilor tăi, și chiar cinstea mamei!“

Natural vom atinge toate problemele în spiritul filosofiei adevărate și a simțului creștin, dând o hrană intelectuală variată.

Colaboratorilor.

Pot să se atingă de temele cele mai înalte însă le cerem să nu fie știința lor tehnică în exprimarea ei, ci din contră popularizată și pe înțelesul tuturor. Pot face și o serie întregă de articole despre un punct mai interesant sau actual, însă să aibă fiecare articol unitatea și omogeneitatea sa, formând în cadrul unor scurte pagini un întreg de sine stătător, care se poate citi și singur.

Sfătuim colaboratorilor noștri să se preocupe și ei de-a ușura încă înțelesul și asimilarea ideilor sau a faptelor expuse, prin înmulțirea unor subtitluri cuprinzătoare și sugestive, cari vor provoca și mai mult curiozitatea intelectuală, deșteptând atenție mai mare și formând prin gruparea lor un rezumat precis și o analiză anticipată a articolului întreg.

Așa te faci mai interesant și mai puternic în demonstrația ta, activând concluziile logice în mintea cititorului tău.

Ne permitem să precizăm și mai mult: ni-e frică de articole lungi, căci ne împiedică să variem după placul ... cititorilor. Și de oarece se citește foarte puțin la noi, să nu descurajăm un public care se formează încă!

Pentru binele Bisericii și al Patriei, facem apel la toți bunii creștini și bunii români fără considerare de partid sau de confesiune. Cine nu poate plăti un abonament individual, poate provoca un abonament colectiv sau cel puțin a spune un cuvânt bun de propagandă în favoarea revistei noastre. — O cerem frățește, în numele solidarității creștine și naționale. Să ne iubim efectiv unii pe alții, să ne strângem rândurile și umăr la umăr, fiecare pentru toți și toți pentru fiecare cu Dumnezeu înainte!

a. m.

Tinerețea Dv . . Să nu se treacă . . să nu se vestejească!

MESAGIUL LUI I. H.

de Francois Mauriac ¹⁾

Trebue să te gândești la Christos ca la *cineva viu*, în prezent viu și *aproape*, care este în lume și care dintre milioane alții te-a ales pe tine: căci a-L cunoaște e deja a fi ales de către El.

Trebue să te gândești la Isus, ca la *singurul prieten* a cărui privire îți *pătrunde* viața ta cea mai tainică, până și acea parte din tine care e *inaccesibilă* oricărei făpturi și poate chiar neștiută de tine însuși.

El are privirile-I și proiectele-I asupra-ți, așa cum ești tu. El cunoaște pe sfântul (idealul) *deosebit* de toți ceilalți sfinți al cărui (ideal) germen îl porți și pe care l'ar creia cu ce e mai *bun* și mai *rău* în tine, dacă nu l-ai rezistat dragostei Lui.

Rezistența pe care-o vei opune acțiunii răbdătoare a lui Christos asupra destinului tău: iată *drama vieții tale!*

Noi distrugem fără încetare, în noi, această operă pe care El o re'ncepe veșnic.

Trăiești o vreme în care nu e greu să-l găsești pe Isus: chiar singurătatea Lui îl indică dragostei tale.

Pretențiile Lui nu sunt mici. El va lua ceea ce ți vei da, îți cere însă totul, până chiar și intențiile tale.

Dragostea Lui e de așa natură, încât ajunge un gând, o privire numai, pentruca s'o *trădăm*. Căci el nu cere dela noi numai o atitudine exterioară, formule sau rituri, ci *inimă curată*.

Știm noi foarte bine ceea ce așteaptă Isus de la noi: ne știm noi *defectul nostru dominant* și ce virtute ne e mai trebuincioasă.

Cu toate că ești mic și slab *dacă ești prietenul lui Christos*,

¹⁾ Noul ales al Academiei franceze, cu ocazia anului sfânt, a binevoit să scrie pagina de față, cu gândul special la tineretul nostru creștin (*nota red.*)

mulți prin tine, se vor încălzi la Acest Foc și vor participa și ei la Această Lumină. Intunerecul păcatelor tale ar orbi pe cei pe cari tu îi iluminezi și ziua în care nu vei mai arde de dragostea Lui, alții mulți vor muri de frig.

Nu te teme să fii osândit . . . somnului de către Isus! El va face din tine un bărbat treaz și vioiu și o pază neadormită, printre toți tinerii de seama ta. Te va obliga să-ți stăpânești bine inima. Atunci nu te vor mai mâna născândeale tale pasiuni, ci din contra tu pe ele, tu i-vei mâna pe acești cai nărăvași potolindu-i și imblânzindu-i.

Păcatul numai e rutină (și viața fără rost): păcatul e acela care ne „mecanizează” viața. Prietenia lui Christos frânge lanțurile mârșave ale păcatului: *ne eliberează!*

Monotonia lui plictisitoare, iată cece caracterizează mai bine viciul . . . A iubi pe Christos însemnează a-L prefera! . . . Iubirea, pe pământ, nu-e odihnă: Legea lui Isus nu e numai o înfrânare sau o luptă defensivă ci și o acțiune pozitivă, o ofensivă și o cucerire mereu biruitoare.

Ceeace Christos cere și obține de la oameni, cine, în afară de El, a obținut-o vreodată? Mă gândesc la acei preoți zeloși din nenorocitele mahalale, la acea călugăriță mortificată, în umila-i slujbă pe lângă săraci și bolnavi, la acel misionar din Africa . . .

Isus obține mai mult de la tinerețe. Am văzut la „Mă-năstire” tineri tăcuți și senini de 18 ani, și acolo bătrânii păreau tot așa de tineri.

La falsa înțelepciune a lumii: „trebuie ca tinerețea să se stingă, să se treacă”, Christos pare că răspunde: „trebuie ca tinerețea să nu se vestejească, să nu treacă!”

Avem vârsta păcatelor noastre. Uzarea noastră este de ordin *spiritual!*

Junilor, . . . amicii lui Christos, *dela voi depinde* ca tinerețea voastră să fie eternă.

E în puterea ta încă să ajungi într-o zi acel om vlăguit, acel bătrânel secătuit, care I-aduce lui Isus o inimă pe care lumea n'o mai vrea: triste rămășițe lăsate de către dobitoace!

Odată bine „*ancorat*” întru Christos, vei simți toate

puternicele bucurii ale vârstei tale, o şti tu, cercetaş adevărat creştin, cutreerând prin văi şi munţi: există o stare fizică de prietenie cu Bunul Dumnezeu (anume trupul participând bucuriei sufletului). Cerul şi pământul îţi apăr mai frumoase ochilor tăi tineri, după evlavioasa primire a sfintei Împărtăşenii, la sf. Sacrament al altarului, în zorile zilei.

FRANCOIS MAURIAC

CÂNTĂ VIEAȚA

Azi cântă vieața,
ca'n toate,
și'n mine.

Căi largi se deschid și-orienturi senine.
Mi-e sufletul vis
Mi-e gândul lumină
Mă'nalț pe aripa nădejdei divine.

Au cine-a zis oare că suntem de lut,
Că-i rece pământul, iar cerul e mut?

Eu știu
Că pământul e leagăn de flori
Ce calde-s de caldul atâtor culori
Că cerul, știu,
nouă,
povestea-și destramă,
In zvonuri de raze și'n tunet de aramă.

Au cine-a zis oare
Că suntem legați

Când

„Gândul“

ne'ntrece semeții Carpați

Și zboru-i străbate și norii pribegi

Și-avântu-i răstoarnă'mpietritele legi.

Ce-mi pasă de trupul în tină'mplântat

Când sufletu-mi este — așa'naripat?

Au cine-a zis oare

Că nu-i

Fericirea

Când fu semănată'n adâncuri

Iubirea.

Iubirea ce naște,

Iubirea ce moare,

Iubirea ce veșnic din ea mai înfloare.

Ea satură dorul cu vrăji aurii,

Și toate le'mpacă . . în largi armonii . .

Un cântec,

o rază,

o floare,

un vis . .

Un fir de conștiință

puntind un abis . .

Un zbor ce s'alintă,

de drum ne-sățios . .

Minunea cea caldă le'mbină'n „Frumos“.

Ce-mi pasă de trupul în tină 'mplântat,

Când sufletu-mi este — așa 'naripat.

LALETTE ROMANO.

Patronul României Mari.

În virtutea *devizei regalei* noastre case domnitoare „Nihil sine Deo“, devenită prin puterea adevărului ce zace într'însa, lozincă națională ;

În virtutea *dauritei cruci*, semn al eternei biruințe a lui Isus Hristos, aflată în ciocul nu mai puțin dauritului vultur strămoșesc, din stema scumpei și întregitei noastre Patrii ;

În virtutea *trecutului nostru*, de oșteni albiți în luptele pentru neam și pentru Rege, dela vitejii „rovinari“ ai lui Mircea, și dela plăeșii și arcașii lui Ștefan, „Atleta Christi“, până la dorobanții combătând *necredința* sub rânjetul de moarte al redutelor Plevnei ; a acelui trecut, care ne răscolește amintirea grelelor vremuri de bejenie din timpul năvălirilor barbare, continuate, în decursul veacurilor, prin tiranicul jug impus, prin silă și prigoană, asupra poporului nostru, de urmașii barbarilor de odinioară, dar care trecut ne face, în același timp, să pomenim cu evlavie și sfântă emoție, zilele de glorie ale neamului nostru, încrestate pe răbojul strălucitelor sale fapte de arme, izbânditoare fiindcă erau purtate pentru străbuna sa *Lege creștină* ;

În numele glasului sângelui vărsat de nenumărați eroi, cari cu numele lui Hristos pe buze au pierit pe pământul udat de apele înroșite ale Tisei, Oltului, Nistrului și bătrânului Danubiu și strejuit de crestele falnice ale Carpaților și Balcanilor, din șesul panonic și culmile ilirice, până la Tomisul Pontic, al acelui nobil sânge care a curs și în vinele Asaneștilor, Basarabilor, Huniazilor și Brâncovenilor, fala acestui neam, născut în același timp latin cași creștin ;

În numele misiunii noastre de *sentinelă creștină*, mai vârtos încă decât *latină*, așezată de istorie în lungul Nistrului, care în timpurile de față desparte două mentalități, două lumi, două *cetăți* întinse : cetatea lui Dumnezeu și cetatea diavolului, care se svârcolește cu turbare ca, prin răsuflarea-i imundă, să otrăvească atmosfera celei dintâi și astfel să-și poată mai

cu înlesnire înfige ghiarele-i veninoase și nesățioase în trupul ei;

În numele mai cu seamă al *Viitorului* acestei nații, a cărei propășire va fi cheazășuită numai și numai de virtuțile propovăduite acum aproape două mii de ani, de sublimul și divinul Fiu al umilei Fecioare din Nazaret, cari *singure* ne pot călăuzi spre strălucitul rol menit nouă sub soare;

În numele acestui *Sfânt An* 1933 în care prăznuim al nouăsprezecelea centenar dela moartea și învierea Mântuitorului lumii, care, împins de nemărginita-I dragoste teandrică, avea să ne răscumpere prin prețiosu-I sânge din osânda veșnică, și care an ar putea marca și pentru neamul nostru, ca o *piatră de hotar* între două epoci, dintre cari pe cea trecută o cunoaștem prea bine cu toții, iar pe cea ce va să vie, o visăm într'o splendidă aureolă de toate înnoitoare;

În numele, în sfârșit, al *atâtor altor motive*, pe cari cei buni din țara noastră destul de ușor le vor putea găsi și mai ales fără măcar a ne gândi să respingem alte patronaje cari, în linia doua, desigur că-și vor avea farmecul și mai cu seamă realul lor folos, ca de pildă cel al *Măicii Preciste*, al *Arhanghelului Mihail*, al sf. *Nichita Remesianul*, Apostolul Românilor, al fericitului *Ieremie Valahul*, râvnic căutător de desăvârșenie, sfințit pe meleagurile ospitaliere ale peninsulei italiice, și alții mulți, noi propunem ca special patron al României Mari, tocmai pentru a-i așeza viitorul pe temelia cea mai solidă și sub scutul cel mai sigur și cel mai indicat, pe Isus „*Pantocratorul*” prin excelență răsăritean, adecă pe *Isus Impăratul*, pe nemuitorul Impărat al veacurilor, pe Isus Hristos înfine, a cărui viață pământească pare o carte deschisă asupra istoriei neamului nostru.

Intr'adevăr, după cum Isus Hristos, până la vârsta de 30 de ani, a dus o *viață tainică și umilită*, începându-și apoi viața publică țesută din zile de triumf și zile de restriște, căroră le-au urmat sângeroasele-I patimi, încoronate cu moartea de pe cruce și, însfârșit, glorioasa-I înviere de a treia zi, tot așa și neamul nostru și-a trăit începuturile par'că cu totul ascuns de privirile curioase ale restului lumii; iar când coborî din creierii munților spre plaiurile și câmpiile mănoase, durându-și

aici așezări din ce în ce mai dezvoltate, vi așa i-se împleni, aidomă cași lui Isus, din puține zile de triumf și multe, multe zile de restriște. Veniră apoi tristele vremuri, în cari obișduitul popor român gemu și pătimi în lanțuri, și tocmai când acestea începură să fie rupte și cel puțin o bună parte din neamul nostru să respire aierul înmiresmuit de libertate, sosi clipa cea mare de încercare, dureroasa și nemeritată ingenunchere din bălăie, în care se încheștaseră aproape toate neamurile pământului.

Se părea că era moartea

Dar întocmai ca moartea lui Isus, care nu fusese decât preludiul unei cu atât mai strălucitoare învieri, vremelnica noastră înfrângere nu fu decât fondul închis, negru chiar, pe care era să se scrie apoi, în litere de aur, cu scânteieri de foc: „*Vivat, crescat, floreat* România creștină, mare și glorioasă, una și nedespărțită“.

În consecință deci, socotim că se poate purcede, în mod firesc, mai întâi prin voința și mai ales rugăciunile elitei acestei Români care este mare, dar pe care o voim din ce în ce și tot mai tare, la închinarea scumpei noastre țări Bunului Dumnezeu, rezolvându-se după aceea, — printr'un act colectiv al întregului nostru episcopat, pe care l-am dori de o cât mai mare ampoare, — și chestiunea formală și publică a acestei consacări, astfel încât cu un moment mai devreme să putem spune Părintelui Ceresc „*Tatăl Nostru și al țării noastre*“, Tatăl și de drept comun și de patronaj special nouă. ROMÂNAȘUL

Notă complementară

În vederea celor preconizate mai sus, prin volumul nostru jubilar „Isus“ (33-1933), așa de bine primit de presa creștină și românească și de atâtea ori cerut în cele mai mari librării ale Capitalei, am pregătit terenul, prin prețioasele contribuții ale mai multor eminienți colaboratori, pentru acest patronaj, menit să ne asigure, cât mai îngrabă, din ce în ce mai multe și mai alese haruri ale cerului;

Cu acest prilej reamintim, mai cu seamă noilor noștri abonați, bogatul coprins al volumului festiv „Isus“ (mare, în 8, de aproape 200 pag. cu 20 ilustrații pe hârtie specială) dând aici și titlul celor zece capitole deosebite, cari alcătuiesc un

fel de enciclopedie religioasă, în cinstea „Nemuritorului Împărat al veacurilor“.

Coprintul volumului jubilar „Isus“ este următorul:

Rostul omăgiului

Isus în fața Istoriei și a Rațiunii

„ în amândouă Testamentele

„ în Dogmatică

„ în Liturgică și pietatea creștinească

„ în Țara Românească

„ în Viața Morală a Oamenilor

„ în Artă (toate școlile din toate epocile)

„ în Literatura Națională

Bibliografie românească și streină

ȘCOALA MAGILOR: Pământul nu-i . . . Cerul!

După ce păstorii s'au retras, cei trei magi rămaseră singuri cu Copilul, Maria și Iosif.

Erau Gaspar, al cărui regat era în Africa, Melchior al cărui regat era în Europa și Baltazar al cărui regat era în nu știu ce țară (cred că Asia).

Maria le zise:

— „Trebue să vă fie foame. Vreți să mâncați cu noi?”

Regii primiră invitația. Maria le servi pîine, brînză și smochine; Baltazar se duse să caute vin în bagajele sale, și toți mîncară cu poftă.

Către sfîrșitul mesei, dulgherul Iosif, zise celor trei regi:

— „Nu vi se par admirabile cele ce se petrec aici? Copilașul acesta este *Mesia*, vestit de proroci; este deci mai tare decât toți regii și totuși, o vedeți, s'a născut într'un staul și se odihnește într'o esle, pe paie. Voi sunteți regi toți trei, și totuși v niți să mâncați la aceeaș masă cu noi, laptele, pâinea și fructele pe cari ni le-au adus păstorii; și v'au ospătat niște săraci“

Regii se înduioşară. Se simţiau buni la inimă. Copilul supsesese şi dormia. Boul rumega, măgarul venise să i-a bucăţi de pîine din mîna regelui Melchior. Maria surîdea. Era bine şi cald în staul.

Dulgherul reluă :

— „Toţi oamenii sunt fraţi, toţi oamenii sunt egali, fiind toţi fii ai lui Dumnezeu, bogaţi sau săraci, regi sau lucrători. Iată ce a venit să arate copilul acesta. Şi în curînd nu vor mai fi nici săraci, nici bogaţi, nici robi, nici tirani. Isus va aduce împărăţia dreptăţii, cetatea în care toţi vom fi fericiţi pentrucă toţi ne vom iubi“.

Maria întrerupse cu *hotărîre* :

— „Aceasta e prea frumos şi trebuie să muncim şi noi pentru realizare. Dar vom ajunge noi s'o vedem ? Prietene, eu cred că împărăţia lui Dumnezeu *nu-i pe lumea aceasta*“.

Regele Baltazar asculta cu curiozitate. Regele Melchior lăsă să-i curgă câteva lacrimi, iar regele negru isbucni în plîns.

* * *

Cînd regele negru se întoarse în regatul său, îşi adună poporul în faţa locuinţei sale şi zise plîngînd :

— „Vă aduc o veste mare. Toţi suntem fraţi, toţi suntem egali ; nu mai sunt rege ; sunteţi liberi. Să ne iubim unii pe alţii, fraţilor !“

Cîtva timp, negrii nu putură spune nimic. Dar cînd crezură că au înţeles, dărimară locuinţa regelui şi pe ale principalilor şefi, şi băură toată provizia de licheururi tari . . .

Intre cei cari furau, avură loc lupte sîngeroase ; apoi cum nimeni nu mai lucra ogoarele, în curînd căzu peste capul lor şi foametea.

Atunci, un negru energic, cu numele de *Gléglé*, strînse în jurul său pe negrii cei mai tari, cari-l numiră regele lor.

Gléglé tăie capul vechilor şefi, aruncă pe Gaspar în fundul unei ocne, şi aduse în ţară prăzi bogate din câteva expediţii fericite contra triburilor vecine . . .

*

Intorcându-se în Statele sale, regele *Melchior* îşi zise !

— „Dacă toţi oamenii sunt egali, cu ce drept sunt eu rege ? Cel puţin n'am dreptul să fiu decît cu consimţîmintul tuturor supuşilor. Sau mai bine, ei nu pot fi guvernaţi decît de ei înşişi, sau de reprezentanţi aleşi de ei“.

Rugă deci pe supușii săi să aleagă o Adunare.

Cei mai mulți dintre ei, nu se gândiseră niciodată la aceasta. Nu se gîndeau decît să mănînce cînd le era foame și să plătiască, pe cît posibil, mai puține biruri. Deci, numai o mică parte din popor își numi reprezentanți; și își alese pe cei cari mințiau mai bine și le făceau făgădueli mai frumoase, așa încît adunarea fu compusă din turbulenți, himerici și lacomi.

Acești oameni începură să vorbiască într'una de libertate, egalitate, fraternitate, dreptate, umanitate, progres, civilizație. Și începură să lupte pentru fericirea poporului.

Suprimară toate vechile asociații civile și religioase, în care oamenii găsiu un sprijin și o apărare. Condamnară la închisoare, la exil sau la moarte pe toți aceia care păreau suspecti prin atașamentul ce-l purtau vechiului regim și țara întregă deveni prada celor mai răi reprezentanți și a clientelei lor; și nedreptățile particularilor fură mai numeroase, suferința mai mare, și tirania și mai puternică decît înainte.

Și cum candidul Melchior începu să arate îndoială dacă opera lui e bună, ei îl declarară căzut dela tron și-i tăiară capul.

*

Călărind spre capitala sa, regele *Baltazar* se gîndia :

— „Pentru că un Dumnezeu a venit să sufere și să moară pentru oameni, aceasta e o probă evidentă despre răutatea lor, pe care eu o cunoșteam deja. Nu se prea iubesc între ei, nu sunt egali în putere, și inteligență; mulți dintre ei sunt ignoranți și stupizi. Voi păstra deci puterea, nu doară pentru că mi-e plăcută, ci chiar *în interesul supușilor mei*. Voi munci să-mi fac patria puternică, pentru ca ei să profite și să se bucure de asta. Dacă *ordinea publică* și prosperitatea patriei nu înlătură toate nedreptățile și toate suferințele, cel puțin cu siguranța, că le micșorează numărul.

„Dar pe de altă parte, aduc din călătoria mea un sentiment nou, *o inimă mai plină de milă*. Ideia că toți suntem răscumparați de acelaș Dumnezeu, și că prin aceasta suntem oarecum egali, îmi va micșora orgoliul și mă va sili să guvernez cu blîndeță, pe cît interesele tuturor — mi-o vor permite. — Și voi răspîndi, printre supușii mei, ideia că dreptatea perfectă trebuie să domniască în

viața *cealaltă* și că numai de-acolo trebuie s'o aștepte. Li voi învăța această doctrină . . . și ca să-i ajut să suporte mai ușor relele inevitabile".

Deci Baltazar fu un rege neobosit, conștiincios, cordial și fin. El acordă supușilor săi, nu libertatea — care nu-i decît o vorbă, ci libertăți nenumărate. . .

*

Intr'o zi (după aproape treizeci de ani dela călătoria sa la Betleem) prefectul de poliție veni să-i spue, că străinii nou sosiți făgăduiau poporului împărăția lui Dumnezeu pe pământ! Regele recunoscă în ei niște ucenici de ai lui Isus însă naivi într'un punct: . . . îi ascultă toate învățăturile creștinești, îi trată cu toată cinstea. Inșă avu cu ei cîteva consfături. Li sili să recunoască numai atît că nu trebuie să aștepte împărăția lui Dumnezeu pe pămînt (așa auzise el chiar de Maica Sfîntă și . . . de întreaa experiență a istoriei;) și le dădu sfaturi înțelepte asupra necesității organizării sociale.

Și muri foarte bătrîn . . . Testamentul său conținea această clauză: „In ziua în care se va fi constatat că toți oamenii sunt buni, și sunt *egali în virtuți și în cunoștințe*, rog pe acela dintre urmașii mei, care va domni la acea epocă, să abdice dela putere și să stabilească în țara aceasta *sufragiul universal și Republica parlamentară*.”

DUO

O partidă de tenis.

La o partidă de tenis, pe bulevard, spre Cotroceni, abia după ploaie, rochii albe, pantofi albi, ce măresc piciorul sportiv, jachete roșii, roze, galbene, le fac să pară dedeaparte, în eleganta aruncare a mingii, mari bomboane de mentă. Verdele spălat al frunzelor, de pe care mai picură lacrimi, le dă un decor de teatru de vară. În jurul lor urnit de automobile miros tare de benzină. Au figurile vii, roșii, uită să-și dea cu pudră, jocul antrenant le face să piardă din vedere că sunt

frumoase, partenerii lor uită să-și ia figura civică de cuceritori, sunt numai camarazi. Mingile sar peste plasă, aleargă toți după ele, soarele se joacă multicolor pe jachete . . . Acum se odihnesc, stau de vorbă, în loc de mingi plasa prinde jocuri de suflete. Se apropie de ele Mihai.

— Deseară mergem iar la Monte Carlo?

— Tot acelaș și acelaș lucru răspunde Monica visând . . .

— Dar ce vrei nou? Sau mai degrabă foarte vechi, vrei mandolină și suspine pe sub ferestre?

— Ți-am zis eu ce vreau?

— Așa sunteți voi fetele, tot sentimentale ați rămas, nu vă mai mulțumește nimic acum . . . Și Mihai învârtește impertinent monoclu, cască . . . De ce-mi pierd eu vremea aci, cu găștele astea moderne, cari tot găște sunt din toate timpurile . . . Dar dacă altceva nu am de făcut mai bun?

Se trânteste pe iarbă, iar cască, scoate monoclu, șterge lung sticla aburită și să joacă să-l scoată și să-l puie tot căscând. Monica îl privește o clipă amuzată, apoi cu un gest de silă întoarce privirea aiurea, în departe. Se apropie Luiza.

— Monica cât mai stăm aci? Și dând cu ochii de Mihai, ea vrea să zică pardon, dar despărțirea sufletească este așa de evidentă, sufletul Moniceii așa de departe, încât își omoară cuvântul în gât și se lasă calină lângă ea și ea cu gândurile ei . . . Apare Margherita. E blondă, are rochia albă, jachetă galbenă, basc joc de galben cu alb, o adevărată floare, o adevărată margherită.

— Mihai, Mihai, pe ce lume ești? Facem acum match-ul? Sunt gata să mă lupt cu tine, vreau să ajung o altă Suzanne Lenglen și numai pe tine trebuie să te mai bat.

— Azi, nu am chef să-ți dau această satisfacție, prea sunteți blegi, plec . . . Cască, alunecă o mică privire leneșă către Monica, așteaptă, dar fata tot depărtată rămâne, Vrea să plece, totuși norul din ochii ei îl amuză și pe el un moment, da, e ceva nou „Ce s'o fi petrecând în capul găsculiței ăștia care uită că nu e decât frumușică” își zice. Margherita se uită la el mirată și ea . . . Rămasă cu racheta în mână, în drum, albă și galbenă, surzând, gata să arunce ștregăria amuzantă, se

oprește și ea curioasă . . . Ceva anormal plutește în aer, ceva care intrighează chiar pe scepticul Mihai. Se uită toți într'ozare, deși care parcă așteaptă să vie ceva . . . Numai Monica ține pe toți încordați așa . . . Ce s'o fi petrecând în Monica? Totuși ea nu a spus nici o vorbă, nu a părut altfel decât în celelalte zile . . . E interesantă Monica astăzi, dar de ce? Mihai tăcut stă de o parte, ascuns de un copac, așa ca să vadă numai el, fără să fie văzut, foarte preocupat și el, de altceva decât gesturile banale, sportive, ale vieții cotidiene. Margherita e în poză de tablou, cu racheta înțepenită de fustă; Luiza blândă, moale, se lasă dusă . . . Pe toți îi învârtește noua preocupare ciudată a Monicăi. Automobilele urue, soarele se apropie de amiază, plasa e parcă încărcată până sus de mingiile gândurilor aruncate . . .

— Monica ce ai cu Mihai azi?

— Dar n'am avut niciodată nimic . . .

Fetele celelalte se uită una la alta, surâd complice, își șoptesc: „Une brouille d'amoureux“ . . .

-- Scapai și de asta, căscă Mihai în tufiș, uf, ce liberare

Dar în gândul lui este un regret pe care nu vrea să-l mărturisească. Rând pe rând îi apar fugar, tablourile idilei: Întâlnirea acum două luni la Cișmigiu la Monte Carlo, profitul Monicăi așa înfipt în imaginația lui, sportmani pasionați amândoi, întâi mai mult jocul decât amăgirea tăcerilor, apoi ele cât mai dese, plictiseala lui de a se simți din ce în ce mai prins, cinismul cu care se ocăra . . . Monica era alta totuși, suflul ei se retrăgea deodată, din mijlocul unei înduioșări, unei bucurii de suflete contopite, puterea ei de a se retrage . . . Unde? Deodată brusc își dădu seama că ține cu adevărat la ea, că o pierde dacă nu se agață, definitiv. Îi apăru viața la care renunța, îi apăru cea lăsată, într'un moment făcu balanța . . . Uite se pleacă spre una, apoi spre alta . . . Mișcările sunt mai încete, numai luptă, se hotărăște și strigă deodată, sfidând destinul . . .

— Uite fetele sunt martore, șezi jos, Margot, ești agasantă statue a tenisului, reclamă colorată a unui club internațional, dar stai jos odată!

Margherita șezu ipnotizată, aproape de Monica, parcă voia să o apere.

— Ascultați . . . Și jumătate glumind, scoase iar monoclu, îl sterse, îl puse iar, se ridică ceremonios, cu o mână pe inimă, puse un genunchi la pământ, în fața Monicăi . . . Glumă? Juca teatru? Vocea însă îi tremura . . .

— Monica, în fața prietenelor tale, îți cer solemn mâna, vrei să fii soția mea?

Fetele izbucniră în râs; Monica alese doar partea serioasă și îi răspunse:

— Nu, Mihai, îmi pare rău de tine, dar nu ești chemat să mă faci fericită . . . Fericită? Monica surâse blând, decepționat, nu eu plec din lumea asta.

— Ești bolnavă, Monico, strigă Luiza, cu un suspin în voce.

— Aș fi fost bolnavă dacă aș fi jucat mereu tenis, dacă după mesele m'aș fi dus mereu la cinema, dacă seara aș mai fi petrecut-o în Cișmigiu la Monte-Carlo; pentru că nu vreau să mă îmbolnăvesc, plec aiurea . . . J'en ai assez . . .

— Unde poți tu să te duci ca să scapi de tenis, cinema și chef, întrebă Margot convinsă?

— Departe, departe, răspunse Monica pe gânduri . . . Astă noapte când m'am întors și m'am găsit în odaia mea, am răsfoit amintiri mai vechi. M'am văzut acum doi ani la Assisi, în mănăstirea sfântului Francisc . . . Tot după o partidă de tenis, venisem acolo răsând cu italieni vioi, glumeți dar, dar, fără să vreau la început mi-a fost frig, pe urmă frică, pe urmă clopotele, ah, clopotele sonore și dulci de acolo . . . Vreau să mă întorc la Assisi . . . Nu, viața asta nu pot să o duc . . . Mihai, știu prea bine ce va fi viața cu tine . . . Nu . . . plec.

— Monica, ce sunt prostiile astea, Monico vrei să te catolicești . . . Ei comedia . . . Dar fața gravă a Monicăi îi opri vorba brutală în gât. Nu mai zise nimic. Sigur pe Monica o perduse . . . Și la urma urmei . . . Se vor găsi altele . . . Tant pis pour elle . . . Monica îl înțelese pe deantregul acum și ușurată îi întinse ultima dată camarederește mâna . . . Mihai se depărtă fluerând a pagubă . . .

— Și câte milioane are, Monico, murmură mai mult pentru

ea sportiva Margot. Luiza plângea ușor, Monica îi puse mâna pe păr. Se sculară toate. Ce neașteptat sfârșit de partidă de tenis! Numai spuseră o vorbă. Monica vedea în odaia ei o valiză deschisă, pe urmă un tren care trecea frontiera, o colină armonioasă, sunete de clopote auzia, niște porți cari se închideau între ea și lume și spre viziunea zării, grăbi pasul...

În urmă locul tenisului gol . . . Soarele curgea ploaie subțire de beteală singur . . . Rămăsese în jurul plasei o duioșie, un îndemn, o chemare, parcă trepte aeriene se urcau spre cerul albastru . . . Locul rămese gol . . . un jur plin . . . Vrăbiile se jucau, se alungau pe arenă și parcă unele lângă altele desenau pe nisipul galben, forma crucii . . . Locul rămase gol, cu o amintire grea în timpul care-și scurgea fiorul în eternitate . . .

MIA FROLLO

Hildebrand Frollo

(28. XI. 1878 — 29. I. 1923)

Activitatea lui școlară și literară.

La 29 Ianuarie 1933 se împlinesc zece ani dela moartea profesorului Hildebrand Frollo, fost secretar general al Asociației profesorilor secundari, întâiul secretar general al Asociației catolicilor din București. Credincioasă tradiției creștine de a păstra cu sfințenie amintirea înaintașilor noștri mari și de a înfățișa generațiilor următoare pilda lor de înaltă vrednicie, Asociația aceasta a găsit de cuviință, în ședința din urmă a comitetului ei de direcție, să închine pomenirii lui H. Frollo prezenta șezătoare publică și să mă însărcineze pe mine cu rostirea cuvântării comemorative.

Sarcină grea, ce covârșește slabele mele puteri; întâi pentru că, viața și activitatea lui, fiind așa de apropiată de noi, în vârtejul știrilor și impresiunilor proaspete, n'are încă perspectiva necesară a timpului, care așează pe toți și pe toate în amfiteatrul evoluției, netezind asperitățile și scoțând la iveală

mărimile adevărate; al doilea fiindcă viața și activitatea sărbătoritului nostru de astăzi iese cu totul din comun și pentru a o înfățișa, după cuviință, se cere nu numai cunoștințe profesionale ci și avânt poetic și daruri de înaltă intelectualitate, — calități care mie îmi lipsesc cu desăvârșire.

În loc de un tablou bogat, frumos colorat după toate regulile cromatice, plin de sugestii și perspective interesante, veți avea, deci, abia un crochiu, datorit unui meșter neiscusit.

Date biografice

H. e fiul cunoscutului profesor universitar *Giovanni Luigi Frollo*, născut la cea dintâi aniversară a unei zile istorice — luarea Plevnei — 28 Noemvrie 1878, în București. Parcă era predestinat, prin însăși data nașteri sale, să aibă o chemare bogată, frumoasă, însemnată. În „28 Noemvrie“, cântec scris pentru sine însuși, zice:

El poartă taina toamnei

În suflul său mut,

E doară numai toamnă

Intregul lui trecut.

Educația îngrijită ce a primit l-a ajutat foarte mult în cariera sa. Școala primară și seminarul l-a urmat la Iași, sub conducerea părinților Iesuiți, educatori bine cunoscuți. Din timpul anilor săi de studiu se știe succesul răsunător ce l-a avut în 1897, cu prilejul vizitei Regelui Carol I la Seminarul catolic de acolo. Cu acest prilej, micul Hildebrand compuse o poezioară, pe care o recită înaintea Suveranului și a sfetnicilor săi. Între altele, el spunea:

Dar una cată să o știți,

Înaltă și prea slăvit Stăpân:

Suntem ai neamului român.

Aceste versuri simple și nepretențioase, cum erau, au impresionat în chip deosebit pe rege care se informă despre patria recitatorului, zicându-i: Bravo! Și mai mult l-a impresionat pe sfetnicul său dela curte și instrucțiune, *D. A. Sturdza*. Acesta se aștepta, probabil, să descopere în Seminarul dela Iași nu-

mai pui de străini. Care nui-a fost mirarea, întâmpinând elevi cu sentimente atât de pronunțate românești. De aceea ținu isonul suveranului, spunând: *frumos, frumos! prea frumos!*

Un suflet atât de ales, o inteligență atât de scăpărătoare nu putea să se mulțumească cu învățătura dobândită în țară. Pentru desăvârșirea educației sale, a fost trimis la Roma, unde în celebrul colegiu *Capranica* luă licența în teologie. Dacă nu se hirotoni de preot, cauza a fost pe de o parte oinofobia (nu putea bea vin) piedecă gravă pentru un preot ce are să se împărtășească cu amândouă speciile euharistice; de altă parte, o înclinare lumească a inimii, a cărei urme le găsim atât în volumul său „*Inimă de student*” (București, 1904), cât și în alte poezii erotice.

Părăsind deci teologia, urmă literele, trecând cu succes strălucit examenele prevăzute la Facultatea de litere a universității din București.

După examenul de capacitate, luă catedra de limba latină la liceul din *Piatra Neamț*, unde funcționează câțva timp. Pe urmă la stăruința profesorului universitar *Cy Dimitrescu* — *Iași*, a fost detașat la Seminarul pedagogic universitar din capitală, unde a funcționat până la moarte. În 1911 a fost transferat cu catedra dela *P. Neamț* la liceul „*Lazăr*” din București.

Patriotismul său. — Patriot înfocat, el nu s'a mulțumit să cânte în versuri inspirate Columna lui Traian, monumentul stălucit al originii noastre latine, ci a trecut la fapte. El știa că, pe cât e cuvântul lămurit mai presus de gândul vag, pe atât fapta este superioară cuvântului.

În primăvara anului 1906, în 13 Martie, când s'a dat lupta pentru limba românească pe scena Teatrului Național din Capitală, tânărul F., deși atunci numai suplinitor de catedră la gimnaziul din Câmpulung, era în linia dintâi a combatanților. Puțin i-a părut că, pentru acest curaj patriotic, autoritățile de atunci l-au pedepsit cu destituirea. Aceeaș pasiune, luminată însă de cunostințe și experiențe mai vaste, avea s'o aducă ceva mai târziu la *Liga Culturală*, prezidată de neuitatul părinte *Dr. Vasile Lucaciu*, precum și în Acțiunea pentru intrarea României în războiul mondial alături de aliați, unde lupta

alături de fruntași politici ca *Nicu Filipescu* și *Tache Ionescu*, pentru cari avea o deosebită simpatie.

Din acest timp dotează traducerea frumoasei *Rugăciuni pentru glorie* de *Gabriel D'Annunzio*. Reținem din această poezie următoarele două strofe parcă anume scrise și pentru noi:

*Puternic Dumnezeu; judecător
Al gloriei! Indură-te spre nci!
Primește jertf', ajută pe eroi,
Și dă isbândă 'ntregului popor.*

*Când înțelepții lumii-apoi vor sta
La sfat, să împartă prada biruinții
In cumpăna cea dreapt-a suferinții
Să-și aibă fiecare partea sa.*

Și, precum știm, și-a avut-o.

După războiu, sub guvernul generalului *Averescu*, avu însărcinarea de a studia unificarea administrativă în Italia. Rezultatele cercetărilor sale le-a depus într'un raport pe care l-a prezentat personal președintelui Consiliului de miniștri de atunci.

O însemnată parte din timpul și energia sa a închinat-o Asociației profesorilor secundari, precum și Asociației catolicilor din București, în calitate de secretar general. Pentru lămurirea membrilor comitetului de direcție a acestei din urmă a compus chiar un memoriu istoric al învățământului catolic din arhiepiscopia de București, memoriu care regret că mi-a rămas inaccesibil.

Tinându-și Asociația profesorilor secundari congresul general la Cluj în vacanța Crăciunului 1922, pe drum, răci și se îmbolnăvi de pneumonie care la 29 Ianuarie anul următor îl și duse în mormânt.

Înmormântarea i-a fost impresionantă cași viața. După reprezentantul oficial al Bisericii, *Prea Cucernicia Sa* părintele canonic *Dr. Traian Iovanelli*, au luat cuvântul pe rând *dd. C. Kirilescu*, directorul general al învățământului secundar, în numele Ministrului instrucțiuni; *Costică Ionescu*, directorul liceului „Lazăr” în numele școlii la care decedatul funcționa ca titular; *Ion Clinciu*, în numele Asociației profesorilor secundari;

D. Andrieşescu, în numele Seminarului pedagogic universitar și D. Popescu, avocat, în numele foștilor elevi.

Asistând la această înmormântare și ascultând mișcătoarele discursuri funebre, corespondentul ocazional al ziarului catolic „Albina” din București Iuliu Albu avea impresia că, prin graiul iscusit al atâtor maestri ai cuvântului, se înfățișa însuși momentul sufletesc, mai trainic decât bronzul al neuitatului defunct (No. 22 din 4 Februarie 1923 pag. 3)

Deși activitatea lui H. F. s'a desfășurat pe mai multe planuri, totuși ea se poate reduce la două: cel școlar și cel literar.

Activitatea pe tărâm școlar.

Școlai i-a adus servicii neprețuite.

Dovadă sunt manualele strălucite de limba latină, unele în colaborare cu alți colegi (ca cel din cl. III-a și a VIII-a liceal), textele de autori și atâtea lecții neuitate.

Asupra manualelor scoase în colaborare cu alții nu insist, pentru că nu știu care este contribuția lui personală.

Din textele ce ne stau la îndemână, vedem că simpatiile distinsului profesor erau pentru autorii nedespărțiți ai latinității.

Dotat cu un fin simț moral, el nu putea să rămână nesimțitor la campania științifică și literară ce se ducea, mai cu seamă în lumea germană, împotriva lui *Marcus Tullius Cicero*. Nemții își făceau o plăcere, coborându-l mult față de *Demosthenes* și alți oratori elini. În notița bio-și biblio-grafică ce precedă traducerea pledoariei sale pentru *Titus Annius Milo*, fixează astfel însemnătatea lui Cicero: „Când ne gândim la mulțimea grijilor și afacerilor, cari i-au absorbit viața, rămânem buimăciți de numărul lucrărilor sale și de meritul lor: nu știm ce trebuie admirat mai întâi, geniul sau energia lucrului ce e necesară la o producțiune atât de fecundă, atât de variată, atât de prețioasă. Fără a mai socoti ce n'a ajuns până la noi, lucrurile lui alcătuiesc o întreagă bibliotecă. Dacă pentru literatura filosofică, Roma nu mai are pe altul, el poate fi comparat

ca avocat, orator-politic, profesor de retorică, autor de scrisori etc. cu cei mai mari scriitori de până acum”.

Alt autor latin preferit este *Publius Vergilius Maro*, a cărui epopee *Eneida* încă a fost și mai este criticată pe nedrept de anumiți autori englezi, germani și chiar francezi.

Scriind notița introductivă la cele dintâi șase cărți ale *Eneidei*, pe care le-a tipărit și le-a adnotat în „Biblioteca textelor clasice grecești și latinești Nr 4,” editate de Casa școlilor, are prilejul cel mai binevenit de a pune lucrurile la punct. El arată că Vergilius nu este un imitator servil al lui Homer, ci un creator de nouă viață artistică. Eroul Enea nu seamănă nici cu năbădăiosul Achile, nici cu vorbărețul Ulise: el e eroul pront, întemeietor de neam și de țară. Cu bun temeiu întreabă autorul: „Dar cu ce drept reprezentanții gravității germanice, atât de desprețuitori ai frivolității galice, exclud din Parnos maestratea conștientă de propriile idealuri a poporului roman? De ce maturitatea vizibilă ar fi inferioară naivității juvenile? Eroul Enea nici nu poate fi, nici nu trebuie să fie un naiv” (p. XVI.) — Și fiindcă la o operă de artă forma e partea esențială, autorul notiței introductive arată că Vergilius a procedat cu materialul poetic și științific literar preexistent așa cum a făcut *Corneille* în *Le Cid*, *Racine* în *Fedra*, *Lafontaine*, în fabulele sale, *Goethe* în *Ifigenia*, *Grillparzer* în *Medea* și cum avea să procedeze, în aceeași țară, după strălucitul lui exemplu cel mai mare geniu al literaturilor moderne, *Dante Alighieri*. — Insistă și cu drept cuvânt asupra musicalității versului lui Vergilius. La el imaginația auditivă însoțește și completează imaginația vizuală; *la el totul cântă*. Exemplele citate, în adevăr, dovedesc cum știe Vergilius să exprime în sunete adecvate „nu numai zăngănitul, ropotul, șuerul, vuetul, strigătul și urletul, dar și lumina, umbra, singurătatea, depărtarea, pripș, încetineala, greutatea, frumusețea, uriciunea, cât și aproape toată gama stărilor sufletești: veselie, tristețea, groaza, hotărîrea, mânia, ura și iubirea.

Nu e mirare că un profesor, cu mijloacele lui intelectuale, știa să-și vrăjească elevii și să-i cucerească pentru materiile ce le predă. Atât de mare era înrăurirea profesorului asupra

școlarilor săi, încât aceștia, după mărturia celui ce a vorbit la mormânt în numele celor mulți (D. Popescu), îl salutau latinește: *Salve magister!* salut la care el răspundea tot în graiul de aramă a străbunilor romani: *Salvete pueri!*

Cum făuria el caractere?

Dar această înrăurire nu se reducea la câteva formalități, cum sunt prezentările, salutările ș. a. Ea atingea coardele cele mai puternice ale sufletului. Acelaș fost elev amintește în discursul său funebru că în legătură cu *Silvio Pellico*, celebrul scriitor italian închis în temnița S. Margherita din Milano, a vorbit atât de mișcător despre Dumnezeu cel ascuns (*Deus absconditus*). Acest scriitor gândindu-se la rușinea ce o va pricinui familiei sale prin întemnițarea sa, se simți foarte mâhnit. În mâhnirea lui, ar fi dorit să moară părinții înainte de a auzi nenorocirea ce s'a abătut asupra lui. Desnădăjduit se întreba: *Cine le va da puterea să îndure această lovitură?* Un glas lăuntric părea că-i răspunde: „Cel ce este chemat, iubit și simțit de toți cei nenorociți! Cel ce dă unei mame tăria de a-și urma fiul pe Golgota și de a sta sub crucea lui! Prietenul celor nefericiți, reazămul celor muritori!” Aceasta a fost cea dintâi clipă în care a biruit religia în inima lui. Și îndată, la lumina Celui răstignit fără nici o vină din partea lui, numai din răutatea oamenilor, între cei doi tâlhari, s'a simțit mângăiat și s'a înseninat la suflet. Era această schimbare sufletească o minune? Era o urmare firească a credinței sale reinviată în dreptatea dumnezească ce se încearcă aici, ca să se răsplătească dincolo? Dar ce are aface, vorba aceluiaș scriitor italian, dacă numim minuni sau nu adevăratele binefaceri sublime ale religiei?

În forma convenită, el știa să pună la punct și alte adevăruri de credință. Dela un alt fost elev al său, d. N. N. Condeescu, profesor de limba franceză la liceul „Șincai” din București știu că, întâmplându-se la o disertație școlară ca unul din elevi să vorbească cu dispreț, potrivit cu lecturile sale dintr'o anumită presă contimporană, despre instituția moartă a

papalității, H. F. a găsit prilejul să întrebe: Dar cum se face că dela reprezentatul unei instituții moarte, dela defunctul papă Benedict XV veniau, în timpul războiului mondial, cele mai vii și mai stăruitoare chemări de pace? și că o asemenea instituție a putut mijloci, prin înrăurirea ei morală, nu numai corespondența, ci și schimbul de prizonieri între țările beligerante, precum și atâtea ajutoare materiale pentru orfanii de războiu? Și pentru ce erau așintite de curând privirile lumii întregi asupra conclavului cardinalilor cari după moartea lui Benedict XV au ales papă pe actualul Pius XI? Pentru că instituția pe care noul ales avea s'o conducă era moartă și lipsită de orice însemnătate? Evident că nu, ci pentru că el era predestinat să fie șeful spiritual al unei comunități sufletești de 350 de milioane de credincioși!

Dar fiindcă viața nu e numai suș, ci și coborâș, nu e numai lumină, ci și umbră, când era cazul H. F. arăta elevilor săi și aceste laturi triste ale vieții. Traducând din *conjurația lui Catilina* de *Salustius Crispus* partea unde se arătau mijloacele cu care acesta își strângea partizanii (onoruri, bani etc.) între altele se amintea și „scortum“. Elevul a încercat să îndulcească asprimea cuvântului latinesc prin parafraza: „femei cu moravuri ușoare“. Profesorul interveni, zicând: „Nu! Curve! Acesta e cuvântul adevărat“. Apoi adaugă: „Și când te gândești că și noi în București avem zeci de mii de profesioniste ale amorului liber!“ E de prisos să mai spun ce impresie puternică făceau asemenea avertismente părintești ale profesorului H. F.

În general, lecțiile lui nu erau după șablon, conform prevederilor matematice ale Programei analitice. Dacă o întâmplare ori o întrebare neașteptată puneă o problemă nouă, el nu se feria din calea ei, ci ținea să dea elevilor orientări cât mai sigure de *cultură generală* sau de *actualitatea vieții*. Venind, bună oară, din misiunea ce avuse în Italia, la moment potrivit el semnală elevilor săi că ministerul prezidat de *Nitti* nu prea era binevoitor Românilor din cauza Micii Înțelegeri ce se înfăptuia între țara noastră, Jugoslavia și Cehoslovacia. Tot asemenea la o lecție de corespondență germană găsi nemerit

să arate elevilor săi criticile aduse comercianților de un scriitor genial ca Goethe; aceasta cu atât mai mult, cu cât (după mărturisirea unui fost elev d. Miron Cezar, profesor la Școala elementară de comerț No 3) el își da perfect de bine seama de lacunele învățământului comercial superior (lipsa religiei și a materiilor de cultură generală.)

Unora, mai puțini, din elevii săi le făcea chiar favoarea să-l cerceteze și acasă la el în al său „columbarium“. Cine se împărtășea de această favoare și vedea chipul Preacuratei cu candela ce ardea veșnic înaintea ei, înțelegea taina sufletului său feciorelnic, pătruns de fiorii atâtor idealuri înalte; de aceea era firesc să se roage pentru odihna sufletului său în latinește, ca fostul său panegirist D. Popescu; *Requiescat în pace!*

Așa s'ar putea reconstitui, după cele câteva elemente de informație ce avem la îndemână, vieța și activitatea profesorului H. F. Desigur foștii săi elevi și colegi ar putea întregi această imagină palidă cu trăsături mult mai luminoase.

(de sfârșit)

DR. IOAN GEORGESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Universitățile și Biserica.

Pe marginile operei D-lui Stephen d'Irsay: *Histoire des Universités françaises et étrangères, des origines à nos jours. Vol. I. Moyen-Age et Renaissance. Istoria Universităților franceze și streine, dela începuturi până'n zilele noastre.*¹⁾

În copleșitoarea sarcină ce și-a luat-o, autorul a stabilit într'un mod conștiincios, în spirit de sinteză, și a condensat în două volume această istorie, punând în lumină legăturile cari unesc diferitele Universități una de alta și ideile cari au stat la baza evoluțiilor lor succesive, și apoi arătându-ne, ansamblul

¹⁾ Stephen d'Irsay: *Histoire des Universités françaises et étrangères, des origines à nos jours. Vol. I. Moyen-Age et Renaissance* Paris-Prețul 47 fr. 50.

operei universitare în desfășurarea sa istorică., Dânsul a urmărit, pe căile lor paralele, mersul gândirii organizate în Universități și vieța organismelor pe cari acestea le-au constituit în sânul Orașului, cu caracterele lor juridice, sociale, politice.

De unde ieșiră Universitățile ? Dezagregarea lumii romane amenință cu ruina întreaga operă intelectuală a antichității. Partea cea mai de valoare din ea, totuși, fu mântuită. Moștenirea Greciei și a Romei trecu în Galia și în Spania și, „când școlile episcopale și monahale, create de către Biserică, se substituieră celor ale Imperiului roman dispărut, artele liberale deveniră temelia însăși a învățământului lor, dupăcum era în tradițiunea antică.“

Din școlile monahale se nascu învățământul secundar; din școlile episcopale ieșiră Universitățile. După rezumarea înregei acestei istorii și enumerarea izvoarelor, directe ori indirecte, din cari și-a scos documentarea, autorul pătrunde din capul locului în acele școli preuniversitare, școli catedrale și școli monahale, în cari se păstră tradițiua antică, cu studiul artelor liberale. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cari cauze duseră la formarea Universităților ? Pe deo parte magnifica creștere a științei omenești în decursul veacului al XII-lea iar pe de alta dezvoltarea corporativă și rapida aglomerare a oamenilor însufleșiți de aceleași ambițiuni.“ În pragul celui de-al XIII-lea secol, calfele și ciracii gândirii se strânsară în bresle, cași ceilalți meseriași.

Autorul face istoricul acestei mari corporațiuni medievale, acestei „republici prin esență federativă, alcătuită din patru Facultăți și din patru națiuni: franceza (pentru studenții din Île-de-France), normanda, picarda și engleza.“

Și în timp ce astfel școala episcopală din Paris atrăgea filozofii și teologii și devenea Universitatea-mamă care cârmuia cugetarea speculativă, Bolonia, la aceeași epocă, formula cugetarea juridică a lumii. Și acolo, Universitatea a eșit tot din școli.

Învățământul juridic, ce exista deja la retorii din Roma către sfârșitul Imperiului, se păstrase în școlile Italiei în decursul evului mediu. O evoluție a dreptului civil se săvârșise

acolo printr'o amalgamare a dreptului roman și a diverselor coduri barbare. La începutul veacului al XII-lea, „Decretul“ lui Grațian vine să dea un rezumat al dreptului canonic, așa după cum exista atunci; studiul științific al acestuia începu la Bologna.

Din toate țările, studenții alergau acolo să învețe dreptul. Diferite grupuri se constituiră și acestea se reuniră pentru a alcătui o corporație universitară. Pecând la Paris inițiativa acestei corporații vine dela magistrii, la Bologna ea vine dela școlari, dela „națiuni, și, către 1219, o intervenție definitivă a Papei Honoriu fu pentru tânăra Universitate un pas decisiv spre autonomie.

Medicina, și ea, este o moștenitoare a Universităților medievale, în cari făcea parte din fizică. Autorul precizează cum se formă doctrina medicală a evului mediu, mai întâi la școala monahală din Salerno, unde Benedictinii aveau un spital și unde, la această confluență a științei grecești, evreești și arabe, magistrii, îndelungă vreme celebri, puseră ordine într'un învățământ incoerent, — și apoi în Provența, la Universitatea din Montpellier care se născu într'un mediu de influențe hispanice și evreo-arabe și elaboră medicina academică.

În aceste diverse câmpuri de învățământ, „marea mișcare intelectuală a veacului al XII-lea, își dăduse roadele; Universitățile din Paris, Bologna și Montpellier, locașuri de muncă și de învățământ, preponderante fiecare în specialitatea sa erau model oricărui efort analog. Ele învățau popoarele ce este puterea avântului colectiv.“

O binecuvântată și rodnică înflorire.

Această mișcare se răspândi cu repeziciune. În decursul secolului al XIII-lea se născură în Europa occidentală și meridională o puzderie de Universități: Oxford, Cambridge în Anglia; Padova, Pavia, Sienna și Universitatea Curiei romane, în Italia; Orléans, Angers, în Franța. Acestea erau corporații spontanee. Însă alături se iviră, după 1215, fundațiuni pontificale și senioriale: *Studiumul* din Neapol, creat de împăratul Frederic al II-lea și menținut prin Casa de Anjou; Universitatea

din Toulouse, creată de contele Raymond al IV-lea, la cererea Papilor Honoriu al III-lea și Grigorie al IX-lea, pentru a combate erezia albigensă; în Portugalia, Universitatea din Coimbra; în Castilia, Universitatea din Palencia și cea din Salamanca, marea Universitate a Spaniei în evul mediu; în provincia Leon, cea din Valladolid; în Aragon, cele din Lerida și Huesca. În veacul al XIII-lea fură puse pentru totdeauna temeliele organizației universitare.

Autorul ne arată mai departe avântul luat de filozofia fondată de către Aristotel, cu marii filozofi ai Ordinilor cerșetore, Toma de Cantimpré, Vincențiu de Beauvais, Bartolomeu Englezul, Roger Bacon, Sfântul Albert cel Mare, Sfântul Toma de Aquino.

El stăruie asupra aceluși sentiment profund al evului mediu care umilea orgoliul individului și exalta comunitatea, Cetatea. „Originea oricărei mișcări colective de ordin intelectual, cât de modernă să fie ea, nu ezit să o afirm, zice el, își are primele sale legături în învățământul creștin înfăptuit în secolul al XIII-lea.”

În secolul al XIV-lea, o nouă viață începe; se alcătuiesc State naționale, se stabilesc puteri teritoriale. În acest moment apar cele dintâi Universități ale Sfântului Imperiu: Praga, Viena, Heidelberg, Erfurt, Colonia și Universitatea din Cracovia, născută din școlile episcopale și menită evanghelizării și civilizării Lituaniei. La Praga, erezia lui Huss stârnește conflicte. La Paris, Universitatea e antrenată într'un rol politic; ea și pierde independența de spirit și ajunge să și piardă puțin câte puțin și autonomia.

După ce a trecut în revistă noile întemeieri de Universități cari urmară sfârșitului marelui schismă din Apus, după ce a studiat Renașterea italiană, fascinarea filozofiei lui Platon, Universitatea din Florența și Academia neo-platoniciană, umanismul în Italia și umanismul la Universitatea din Paris, și „influența lui Petrarca în Franța, autorul amintește fundarea Colegiului Franței” de către Francisc I-iu. Veacul al XVI-lea, zice el, este apogeul, unul dintre apogeurile influenței franceze în

Europa. În el umanismul italian se combină cu aspirațiile născute în Franța însăși, și această nouă impregnare îl lansează spre noi cuceriri."

Reforma și Contrareforma.

Reforma aduce în Universități schimbări considerabile; ea le robește puterii civile. „Reforma, operă a spiritului german, nu emană deloc, zice autorul, din locașurile intelectuale cari erau Universitățile.“ Luther atacă opera lor tradițională: „Contemporanii fură de acord asupra acestui punct că Reforma se revela ca cea mai rea vrăjmașă a Renașterii literare; disprețul de sfortărea omenească — prima consecință a justificării numai prin credință, — ura rațiunii, atacurile împotriva lui Aristotel și distrugerea concomitentă a filozofiei, barbaria deșartelor discuții teologice, își aduseră roadele: „Pretutindea unde domnește luteranismul se produce ruina literelor“: iată judecata lui Erasm.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În față se ivi îndată Contrareforma. Ea este mai degrabă o Reformă catolică. Autorul îi vede obârșia, pe terenul intelectual, în Spania, în acțiunea Universității din Salamanca și Universității din Alcalá, în cari triumfă umanismul spaniol totodată Renaștere clasică și Renaștere religioasă: „Studentul Universităților spaniole era totdeodată om de studiu și om de religie, dar mai cu seamă om de religie . . . ; marii lor umaniști contribuira la marea reînnoire spirituală care pleca din Spania pentru a tămădui Europa frământată.“

Acestei reînnoiri catolice rezemate pe un sentiment popular foarte răspândit și propagat de către marile Ordine călugărești, îi aduse Conciliul din Trident putere și îndrumare. Reprezentanți ai Universităților catolice fură chemați acolo și luară parte la deliberări. Universitate nouă, cea din Würtzburg fu creată în Franconia, pentru a păzi de protestantism această țară; vechile Universități, mai ales cea din Louvain, cea din Ingolstadt, cea din Douai, apărară principiile Contrareformei și dela Ingolstadt la Würtzburg, dela Viena la Paris (la

Colegiul de Clermont, Iezuiții închinată acțiunea lor acestei opere în mare număr de Universități și în vre-o sută de colegii.

Profesorii Iezuiți erau propagatori asidui ai erudiției umaniste. Deși păstrau neatinse studiile filozofice bazate pe Aristotel și Sf. Toma; ei nu separau de loc instrucția de educație și se sileau în formarea morală a caracterului.

Contrareforma fu o epocă de luptă și Universitățile fură atunci instrumente de luptă: ele apărau unitatea splendidă a lumii catolice. Lupta încetă, ori cel puțin se potoli, în pragul celui de-al XVII-lea secol, când apăru Universitatea modernă: în aceasta nu va mai fi decât: „dinamismul invizibil care rezidă în viața tainică a spiritului.“

Istoria acestui dinamism autorul ne-o va da în al doilea volum. Aici, în primul volum, avem istoria Universităților din toate țările, în evul mediu și în timpul Renașterii; o istorie care este, în mare parte, istoria gândirii omenești, istoria, în mod deosebit de atrăgătoare, a „transformării gândirii solitare într'o cugetare obștească, organizată.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CH. BAUSSAN

P. Francisc Hubic Vertileanu.

Cu prilejul semicentenarului nașterii sale.

... P. Fr. H. V. s'a născut, la 21 Oct. 1883, în comuna Abram (Nyirábrány), de pe valea Nirajului, jud. Sabolci, în Ungaria. Studiile primare le face în comuna natală. Cele secundare la Beiuș, unde în 1904 trece și bacalaureatul. În toamna acestui an intră în Academia Teologică romano-catolică din Oradea, unde are, între alții, ca profesor pe Dr. Ioan Lindemberger, om cu aleasă cultură muzicală. Bine inițiat în tainele muzicii încă de pe băncile liceului, unde avuse profesor pe inimosul și talentatul nostru Ioan Bușiția și unde ajunsese în

clasele din urmă să predea și el această artă, în școala superioară din Oradea descifrează tot mai multe din tainele armoniei și ale contrapunctului. Cu pregătirea ce avea, mai mult pe cele private, decât în școli de specialitate, nu i-a fost greu ca încă în anul 1908, când termină Facultatea de teologie de pe lângă universitatea din Budapesta, să și treacă cu strălucit succes examenul de profesor la Academia regală de muzică din același oraș.

Sf. Sa mai trecu și examenele de profesor de educație fizică, pe urmă de profesor secundar pentru specialitatea română și maghiară.

La 1 Sept. 1909 își începe activitatea de profesor la liceul din Beiuș, unde rămâne până la 1 Sept. 1924, când e chemat în aceeași calitate la Academia Teologică română unită din Oradea.

Nu insistăm asupra bogatei și multilateralei activități ce a desfășurat la liceul nostru din Beiuș. Istoria acestui liceu stă mărturie în această privință, având să înfățișeze meritele Sf. Sale de a-l fi susținut și apărât în timpuri de desagregare generală, cum au fost anii cei dintâi după întregirea noastră națională, când profesorii cei mai mulți dela vechile școli confessionale erau chemați în importante servicii de Stat.

Vrem numai să spunem că motivul principal al chemării Sf. Sale la Oradea a fost, pe lângă nevoia de a avea un profesor de filosofie și pedagogie, și dezvoltarea muzicii noastre bisericești. Sf. Sa s'a achitat admirabil de această îndatorire. Încă din 1913 tipărise o liturghie la Röder, Leipzig, mult apreciată nu numai în Ardeal, dar mai ales în Vechiul Regat. În Ardeal a făcut foarte mult pentru răspândirea melodiilor noiei liturghii d-na Veturia Triteanu (acum d-na Octavian Goga), pe care lumea muzicală dela noi o numia „priveghetoarea Ardealului”. Iar în Vechiul Regat servicii foarte prețioase i-a adus neuitatul conducător al societății „Carmen” G. D. Kiriac, el însuși compozitor de valoare. Dar anume melodii, liturgice au trecut frontiera și s'au cântat chiar la Viena și Paris. Succese atât de mari, încât ele nu erau întrecute decât de modestia

autorului, care n'a știut să dea din coate și să-și facă loc ca alții la rampa publicității.

Din 1920 îl preocupă o idee nouă: *introducerea muzicii instrumentale* în serviciul Bisericii noastre orientale. Sf. Sa a găsit și găsește că e o contradicție permanentă să spui, pe de o parte, „lăudați pe Domnul în strune și în organe“ și să refuzi, pe de altă parte, introducerea acestei muzici instrumentale în cultul divin. Precum interpretarea absurdă a poruncii dumnezeiești „Să nu-ți faci chip cioplit, ca să te închini lui!“ a înăbușit în fașă geniul sculpturii creștine în Biserica orientală, geniu care s'a manifestat atât de magnific în operele sculptorilor apuseni (Michel Angelo etc.) — tot așa, această contradicție în materie de muzică a făcut să sece izvoarele inspirațiilor mai înalte. Dacă neamul nostru ar fi avut fericirea să rămână în evul mediu în legăturile sufletești ale Bisericii Romei care l-a creștinat, astăzi nu s'ar vorbi de introducerea muzicii instrumentale în liturghia noastră ca de o inovație. Astăzi compozitorii noștri: Muzicescu, Mureșan, Dima, Vidu, Kiriac etc., ar fi interpretorii concepțiilor și simțimintelor noastre în marile catedrale ale Apusului, alături de un Palestrina, Verdi, Bach, Beethoven, Hayden, Mozart, Smetana etc. Așa, după veacuri de întârziere, trebuie să urmăm un curs, pe care dacă nu l-am urma, ar însemna să ne sărăcim și să ne slușim tot mai mult sufletește.

P. Fr. H. V. a scris două liturghii în genul acesta cu acompaniament de instrumente muzicale. Ideea și realizarea ei a fost cât se poate de norocoasă. Turneele muzicale, făcute cu corul său din Beiuș în diferite regiuni ale țării în anul 1923, și cei următori, au fost adevărate revelații. În multe biserici se introduc armoniul și instrumentele muzicale. O propunere similară face și d-l Prof. G. B. Duică în sinodul eparhiei ort. române din Cluj. Iar P. S. S. episcopul Alexandru Nicolescu al Lugojului, ¹⁾ vorbind de această inovație, elogiază, „îmbinarea vocilor cu glasul sonor al instrumentelor; Laudă-l pe Domnul și făptura neînsuflețită. Toți și toate să se închine

¹⁾ Cf. „Sionul Românesc“ — Lugoj. (nota red. „Observatorului“)

numelui Tău, Preaînalte! Cu adevărat o inovație preafericită! Mai nou, oficiosul Vaticanului, „L'Osservatore Romano“ din 5 Oct. a. c. remarcă, la loc de frunte, execuția cântării „Tu es Petrus“ a pelerinilor români, dirijată de maestrul Hubic, execuție vrednică de valoarea artistică a compoziției.

În afară de muzica bisericească, P. Fr. H. V. a cultivat și muzica populară română, armonizând o sumă de cântece lumefii și câteva remarcabile colinzi de Crăciun . .

(Din Vestitorul, Oct. 33)

I. G.

Criminalitate: O statistică elocventă!

Redăm o simplă statistică oficială franceză, din anul 1895, ultima care a fost publicată pentru Franța.

Statistica aceasta este compusă după informații foarte precise și serioase, culese de către D-l M. Tarde, șeful biroului statistic din Ministerul de justiție din 1896.

Cazurile de criminalitate se împart așa cum urmează, după profesiunile libere:

La 1500 de suflete au fost atâtea învinuiri:

Advocați, notari, ofițeri ministeriali	281, 2
Artiști	49, 2
Literați	44, 9
Farmaciști	37, 9
Medici	18, 6
Profesori și învățători	15, 8
Preoți și călugări	7, 1

Mărturia filosofului autorizat al Radicalismului.

Școala modernă a început numai cu catehismul, atunci când preotul avu datoria să învețe pe cel mai înapoiat, tocmai ceeace era mai frumos în știința lui

Alain

De vorbă cu doamna Milița Pătrașcu.

A merge la doamna Milița Pătrașcu și a sta de vorbă cu ea, înseamnă a intra deodată în inima sculpturii moderne, de cea mai fină esență, foarte occidentală, întrucât doamna *Milița Pătrașcu* a studiat la Paris, a fost eleva lui *Bourdelle*, a lucrat cu *Matisse*, a fost însă mai ales eleva preferată a lui *Brâncuș*, de care vorbește cu caldă afecție.

De la ușă, din hall o vezi pe zidul din dreapta, pictată de *Lucia Demetriad-Bălăcescu*, iar în maniera modernă. Din toate tablourile doamnei D. B. este cel care mă impresionează cel mai mult. Ultra modernismul ei m'a speriat totdeauna, figurile ei parcă sunt păpuși de cârpă . . . Păpușă vrea să fie și aceasta, dar de porțelan. Trăsăturile feții însă impun și parcă conduc mâna pictoriții, dând viața ei toată, însuflețind maniera *Luciei D. B.*, gura e prinsă energic, vrând să convingă, extrem de vie, dar mai ales ochii mari albaștri de inteligență abstractă și sigură pe ea, nereușind însă să piardă aspectul lor de flori. Bluza parcă este o paletă cu paiete de culori, fantezie răspândită prin ochi, din suflet, pe bluză, jur împrejur sunt împrăștiate lemnele, pietrele ei schițate în felul ei de a lucra, imagini familiare ale atelierului însuși. Pentru că m'a văzut că mă opresc acolo brusc:

— Da, sunt bine prinsă aci, și mie îmi place tabloul ăsta, mai mult decât cel din birou, făcut de *Nina Arbore*. Am intrat în birou și numai decât un cap de femeie — copil, cu ochii mari, gracilă, suavă, în pământ roșu, parcă un cap antic, descoperit în pământul Eladei, avea chiar ceva și mai anterior, venea din Asia . . . Era totuși modernă, căci era un portret actual, era femeia din toate timpurile, când te uitai la ea toată, dar schițarea de surâs pe gură, era din viața noastră, era fiorul modern. Își purta bine numele de *Colomba*, soția poetului *Ilarie Voronca* cu care eram venită la M. P. Deci în

trei, începurăm vorba, în jurul unei cești de ceai, simplu ca și când ne-am fi cunoscut decând lumea. Ilarie Voronca se întoarse de curând de la Paris, îi lăsa să vorbească de prietenii comuni de acolo și mă uitai jur-împrejur: tablouri, flori moderne, amintiri din străinătate . . . Auzii un nume și deodată m'am întors.

— Când a venit *Marinetti* aci, îți aduci aminte ce excursie amuzantă am făcut cu el pe valea Prahovei?

— Da, când ne lăudă atât pe Unguri . . . Întâlniram în timpul acesta pe un copil vioi, îl întrebai: „Cum te cheamă”. Și el parcă i-a răspuns cum trebuie, să fi făcut expres nu ieșia așa de bine, *Traian*. Și Milița râde și ochii îi râd mai mult decât gura. Mă uitasem în timpul acela la un cap de copil în marmură.

— Este lucrat direct

— Cum?

— Direct din bucata de marmură, în felul acesta am lucrat eu cu olteanul Brâncuș.

— În felul lui Michel-Angelo? — A răs.

— E mult mai interesant așa.

— Eu sunt româncă din Basarabia și am lucrat mai întâi la Moscova, apoi am trecut la Paris și Bourdelle a făcut mare haz de mine. La început eram încântată de el. Mi s'a părut foarte original, exaltat, patetic, pe urmă la cazuri repetate am văzut o lipsă de claritate și simplitate, se văd acestea și în sculptura sa.

— Il admiră totuși atât pe Rodin! Era elevul lui favorit, își făcuse dealfel un fel de monopol din gloria lui Rodin.

— Cine nu-l prețuește pe Rodin la Paris! Am stat puțin, am văzut că nu puteam învăța multe dela el. Se pasiona pentru un tip, mai mult decât de pictura sa, aci de un elvețian foarte mărginit, aci de o poloneză, nu trebuia să te încrezi în el. O Suedeză, fire rece de nord, a crezut atât în Bourdelle și când a văzut că e pe urmă complect uitată, a inebunit.

— Da, firele aceste sunt foarte periculoase.

— Și Matisse, elevul lui, a fost foarte impresionat la început

— îmi spunea — dar pe urmă l-a obosit și pe el. Când am sosit dela Moscova, deși îi spuneam precis că acolo am lucrat întâi, el susținea însă că este numai fel franțuzesc în chipul meu de a sculpta . . . Lucram un cal, căutam să-i sprijinesc baza, el mă ameția cu idei dioniziace despre artă. Il găsiam bun pentru Englezoaice bătrâne, să le facă predică. Cu Matisse am lucrat minunat doi ani. El avea în vedere numai ce lucra. Era foarte simplu, nu făcea complimente. Tot așa și Brâncuș. Personalitatea elevilor nu exista pentru ei. Intervine Voranca :

— Brâncuș a făcut un patefon cu două diafragme ?

— Da.

— Doamnă Patrașcu ați avut expoziție la Paris ?

— Da, și s'a vorbit de mine în „*Cahiers d'Art*“

Imi arată câteva planșe și o scurtă dar sugestivă dare de seamă. Printre cei dintâi, Milița Pătrașcu, se distinsese din prima ei expoziție la Paris, prin figurația schematică a obiectelor. Nici nu știau că-i femeie . . . Criticul de artă vorbea de un bărbat care desigur ar fi făcut acele sculpturi. În fața mea era un cal, marmură masivă, calul călca greu, cu picioare asiriene pe pământ. Ducea povara cavalerului. Figura toată deabia desprinsă din marmură. În ochi avea toată misiunea divină, brațele cuprindeau puterea victoriei viitoare, aproape nedeslușite, din cauza aceasta, limpezimea conturilor. Era Ioana D'Arc și am priceput brusc sculptura modernă.

Tot așa, un cap milenar de femeie tot din pământ roșu.

— O indiană ?

A răs cu plăcere. Prinsesem firul complex care-l pune în capul de țigancă. Artă modernă e cea mai depărtată de fotografie. Dincolo de imagine — aparență fugară de lucruri cum ni se prezintă ochilor este tot complexul prins de intenția artei, din telepatia unui suflet excesiv de sensibil; materie fină de altă vibrație și care nu se poate reda în linii simple ci foarte personale ca un fluid cu forme de vis, degajat din materie; ce și ea are alături mai accentuată grosimea ei din contrast, față de aieriana și multipla creare. Aceasta este adevărata artă modernă și desigur al ei este adevărul de mâine.

Ugo Ojetti te las în muzeele duminicale clasice, întârzie acolo, nu stai rău, dar prea privești cu ochi de butadă nedreaptă esența artei din jurul tău, care este și cea a sufletului tău, din romanele tale sarcastice în unghiuri și complexe . .

— Țiganca a plăcut mult, răspune Milița Pătrașcu, surâzând reveriei mele, care mă apropia de ea, a fost cumpărată de muzeul municipal din *Haga*?

Când am vizitat apoi atelierul de sculptură, m'am simțit dusă în vremea lui *Donatello*. Câtă simplitate! O masă albă de meșter tâmplar, un cui foarte ascuțit, un sfredel, așchii, la mijlocul mesii o piatră, ce era deabia schițată, dar deja numai aparținea materiei. A luat cuiul, mi-a arătat felul cum lucra și când l-a lăsat jos, gestul se reflecta în ochii mei, în mii de altele la fel, repezi, atente, concentrate, cu viziunea a ce va fi, în față. La tăcerea mea care-și trăia imaginea, răspunse simplu „Brâncuș m'a învățat meseria asta. Era așa de firesc un răspuns la ce mă gândiam! Am ieșit de la doamna Milița Pătrașcu veselă, cu sufletul liniștit, pentru că stătuse într'un loc unde-i se topiseră toate unghiurile . .

Când am vizitat-o pe doamna M. P. era primăvară delicată și răcoroasă. De prin grădini, se înălța parfumul de liliac. Toată strada purta două culori: rochie verde cu coleretă mod. În obișnuința de a mă uita concentrat la figuri, continuai pe stradă, că în atelierul doamnei M. P. . . . Dar figurile cari treceau, Doamne figurile . . . Asta e viața . . . Un vis lung care trece printr'un suflet de-l stăpânește până la moarte, și foarte multe realități mici, pânze goale umflate și desumflate de vântul deșertăciunii . . .

MIA FROLLO.

* * *

Cântă vieața!

Au cine au zis oare că suntem de lut,
Că-i rece pământul, iar cerul e mut? . .
. . Ce-mi pasă de trupul în tină împlântat
Când sufletu-mi este așa'naripat“.

Lalette Romano

Din lumea celor exilați.

La un sanatoriu . . . răzimate pe scaunele de pânză stau cu picioarele îngropate în covorul viu și mătăsos . . .

Privirile bolnave se odihnesc când pe albastrul cerului, când pe bolta verde fragedă care vrea să acopere orizontul din naintea lor.

Ploaia petalelor moi cernută din castani se ia la întrecere cu fâlfăirea aripilor de fluturi, cu urzeala cântărețelor sburătoare și cu miresmele și cu culorile florilor de Maiu ca să le împăinjenească icoanele trecutului, viitorul și să învăluie prezentul.

Cu fizicul slăbit nu-și pot concentra cugetul mai îndelungat asupra unei teme voite, sufletul parcă se leagănă pe aripile zefirului gata, gata să părăsească lutul obosit.

Deodată un zâmbet le învie pe buze. O altă ceată veselă ca un cârd de vrăbii gureșe se întoarce din pădurea ascunsă în dosul sanatoriului. Fețele durdulii ca merele frumoase, nu destăinuiesc *vermele ce le roade*.

În privirile lor e viața care nu vrea să fie supusă și izbucnește în schinteeri ștregărești, râsete argintii și mișcări vioaie îndată ce e *alimentată de odihnă sau veselie*.

Acestea sunt mai ușor bolnave. Ele se reîntorc la cură numai pe timpul prescris de regulament, aducând veselie și tovarășelor mai obosite. Paturile portative rămase goale își primesc stăpânele.

În cerc strâns își spun păsurile, încep poveștile și sufletele se înfrățesc și se cunosc tot mai bine. Iubirea încolțește și crește prin serviciile aduse unei alteia, cele mai slabe se bucură de ploaie de atenții, *uitându-și adeseori boala de mulțumire*.

— Vine doctorul, — aduce vestea o ștregăriță întârziată.

— Se poate? doar nu-i vremea vizitei.

— Vine, vine, — întărește nou sosita luându-și aere și imitând gesturile doctorului.

Ochi dornici de scene vesele o îmbărbătează.

Aplecată de mijloc cu arătătorul cârlig lovește două degete dela stânga pe cari le plimbă pe toracele unei bolnave culcate.

— Hm, hm. Dta ai o pleurizie și dacă nu vrei să ajungi în tuberculoză, trebuie să te ții strict de sfatul meu. Două luni să nu suflă de loc, dacă nici atunci nu te vei face bine, vom mai vedea.

Râsete întovărășesc înțeleptele sfaturi doftoricești până ce bietul doctor e nevoit să se oprească la al 5-6 lea bolnav, să se odihnească de energia risipită.

Scenele vesele continuă lanț și râsetele întrec discuțiile și certele probabil politice cari se ridică din ceialaltă aripă a sanatorului unde-s separați bărbații. Râsul de regulă provoacă tusa?

— Ce ai de tușești?

— Pe semne am recit puțin, va trece.

Un țaran cu sbiciul în mână se apropie cu o nevastă ca o trestie legănată de vânt.

— Ați venit la raze? Vrei să rămâi aici? Ați vorbit cu Dl. Dr.?

Torentul de întrebări se descarcă, abia pot ajunge răspunsurile la rând. Nou sosita e considerată ca o veche cunoscută.

— Dar D-ta ce faci aici? ajunge odată la vorbă și țaranul.

— Sunt îngrijitoare peste bolnave, răspunde răsând întrebată fericită și conștientă de înfățișarea-i ce mințește sănătate.

Seninătatea și veselia e înorotă ușor. Un singur cuvânt sau neatenție e în stare să răscolească o mare de amărăciuni. Iar contagiunea tristeței și nemulțumirilor e periculoasă. Ploaia de lacrimi invers altor legi naturale, aprinde focul febrei. Coloana de mercur se înalță, oboseala crește, junghiuri, dureri se ivesc și înțețesc și nu poți descifra că oare dispoziția a influențat depresiunea fizică sau aceasta dispoziția și sensibilitatea.

Și e vai dacă se află cineva să alimenteze și ațâțe această rea dispoziție, căci atunci ea nu se mai sfârșește.

Nimeni n'ar putea spune cât ruinează nervii și ce urmări dezastruoase lasă în aceste suflete revistele fără scrupule, romanele de fascicole — detectivite iritante și neumane, cari pătrund în sanator prin unii vânzători de ziare a anumitor centre sau prin alte ocazii. Una din miliardele de victime, o fetiță cu un an de conservator, își cheltuisese toți banii câștigați cu greu de mama sa văduvă, pentru cărți slabe. Era admirată pentru delicateța înțelepciunea ce avea înainte de a primi gust de aceste cărți. Pe neobservate se schimbase în defavorul ei. Nervii escitați mult timp cu această lectură au împiedicat ameliorarea stării sanitare. Slăbită, fără bani pentru hamal, plecă spre casă cu 2 bagaje și un singur braț ce-l avea sănătos. Abia în ultimul moment își dăduse seama de ce-a făcut.

O altă victimă nici în ultimele trei luni de adevărată agonie nu putea abdice de acest fel: „să-mi uit necazul“ făcuse datorii să le poată cumpăra. Abia înaintea morții în urma unor stăruinți iubitoare, promise Preacuratei că în caz de o vindecă nu mai citește murdării.

Am văzut un morman de cărți strânse de un însuflețit tânăr pentru a dona o bibliotecă pe seama bolnavilor dintr'un sanator.

Dacă ar fi considerat însă influința și senzibilitatea bolnăvicioasă ce produc cărțile nealese sau rău alese, — această plagă a omenirii în aceste ființe delicate, în multe cazuri cu cunoștințe neînchegate, fără bază solidă de caracter în vârsta fragedă, ar fi căutat calitatea cărților (nu hârtiei) ca să aducă jertfa lui Avel pe altarul binefacerii, sau ar fi ars 90% din ele, făcând un bine donatorilor inconștienți cari au curățit de ele vatra sfântă familiară și bolnavilor nenumărați cari nu aveau ocazia să se învenineze cu ele cine știe câte decenii încă.

Când cărți și influințe de acest fel lipsesc, reaua dispoziție, senzibilitățile și nemulțumirile sunt mai rare și ușor trecătoare.

Lecturile curate și înălțătoare abia atunci sunt agreate. Sufletele încep să fie avide de o hrană demnă. Ele caută persoane din cari eradiază adevărata dragoste de Dumnezeu ca să-și aprindă candelile. Și sunt fericite când le află.

În două luni dearândul mi-a fost dat să văd cum se strângeau bolnavele în timpul de recreație dintre 5-6 ore să se roage „Rozariul Sf-lor Rane ale lui Isus Hristos“. Și au ținut „novena“ toate împreună în șir pentru fiecare dintr'ânsele. Și minunile s'au revărsat în văzul tuturor.

Ură veche, iscată din clevele și ceartă publică care a isvorit atâtea ne cazuri că au fost singure cauza boalei a început să se moaie în inima bolnavei, umiliința și-a făcut loc și a cuprins-o dorul vechei prietenii. Cât a stat în sanator păstrase dorința de a se împăca. Liniștită în așa fel, febra scăzuse treptat și ne trezim că medicul o trimite acasă, pentrucă s'a făcut bine.

Incurând o scrisoare aduce vestea celor rămase: Sunt fericită. Ne-am împăcat, ne-am căzut în gât cu lacrimi de bucurie.

N'au primit toate însănătoșirea trupească, dar fiecare a sfârșit prin a primi mai mult: pe cea sufletească. Au cerut preot și s'au împăcat toate cu Dumnezeu, chiar și acele cari ani lungi au trăit departe de El. Poverile grele au lunecat de pe inimi. *Pacea, fericirea simțită* era în perfectă armonie cu cadrul încântător al lunei Maiu și cu cântecele pe cari le înălțau în amurgul cătră Sfânta Maria din inimi vesele și recunoscătoare.

O pace cari nu dispăruse nici din ochii cari aveau încurând să devie sticloși! Au privit moartea în față ca aceia cari s'au pregătit bine s'o primească.

Și nu dispărură nici în veselie acelora cari reîntărite plecară să-și reia firul muncii întrerupte.

S. M. B.

* * *

Programul primordial

„Educația să fie creștină și foarte puternică, fiindcă o democrație, care nu pornește dela principii creștine, degenerază fatal în anarhie, iar naționalismul în șovinism barbar“

Hildebrand Frolo

Venise

(Eminescu)

*L'orgueilleuse Venise est morte. On n'entend plus
les chœurs dansants qui tournoyaient dans les lumières;
sur l'escalier de marbre et par la porte altièrè,
la lune pâle aux murs jette un rayon diffus.*

*Okéanos gémit au canal solitaire:
seule la fleur de sa jeunesse a survécu;
et pour rendre la vie à son Amour perdu
il lance un flot plaintif contre la froide pierre.*

*Un silence de mort plane sur la cité;
Prêtre, vestige encor d'une époque lointaine,
Saint Marc, sinistre, bat minuit, désenchanté.*

*Et de l'accent profond des sibylles hautaines,
il rythme son oracle avec sérénité:
„Un mort ne peut revivre, enfant, ta plainte est vaine“.*

Stele pe cer

(Eminescu)

*L'astre serein
brille au dessus des mers,
au fond des lointains clairs,
et puis s'éteint.*

*Cités des rêves
qui dans la quiétude*

*des mornes solitudes,
voguent sans trêve.*

*On aperçoit,
tous les mâts frémissants,
glisser les imposants
vaisseaux de bois.*

*Un vol de grues,
sourde monotonie,
s'engage aux infinies
routes des nues.*

*Si loin qu'il peut,
leur acharné voyage
n'est qu'éternel passage*

et rien de mieux.

L. CODREANU

Frumos-Urit (proverbe)

Ce e frumos la toți place, dar nu știu în el ce zace.
Decât frumoasă din sat străin, mai bine urită din satul meu.
Nu e frumos ce e frumos, ci e frumos ce-mi place mie.
Nu-mi place pentrucă-i frumos, ci-i frumos pentrucă-mi place.
Nimenea nu întrecăbă de casa frumosului, ci de a vrednicului.
Pe deasupra frumos, înlăuntru găunos.
Ce folos că ești frumos, dacă ești căpăținos.
Ce folos de chip frumos, dacă nu e lipicios.
Are chip frumos. ca dar, și-i e vorba de văcar.
Nu-i frumos, dar e hăzos.
Frumusețea la om, ca floarea'n pom!
A vrut să fugă de Stana, și a dat peste Satana.

Ce e frumos poartă și ponos.
După ce e urit mai bea și tutun.
După ce e urit îl mai chiamă și Ursu.
După ce e ciupit de vărsat îl mai chiamă și Neacșu.
L-am luat urit să-mi placă numai mie.
Nu e frumos cine se ține, ci-i frumos cui îi stă bine.
Frumusețea vestejește, dar înțelepciunea crește.
Frumusețea-i o nălucă, vraja ei pe mulți i-apucă.
Frumusețea cea mai mare-i cumpăt și în desfătare.

Ion Ceparu

Înfruntă vieața ¹⁾.

A prezenta astăzi publicului românesc o carte de meditații, dă impresia unui lucru hazardat. Dacă totuși se face această prezentare e mai ales din două motive. Mai întâiu, pentru că avem o mulțime de tineri intelectuali, dornici de adevăr și bine, în timp ce legitimizele lor așteptări spirituale nu sunt satisfăcute. Și apoi, pentru că biserica și țara aceasta, ca oricare alta, are mai întâiu lipsă de oameni întregi cari să poată fi *aluatul masei: o elită de creștini*. Or, e clar că elita presupune convingeri, iar convingerile meditație.

Azi se fac foarte multe încercări de-a grupa pe tineri, pentru a le putea da astfel un spirit omogen. Dar chiar nici asociațiile religioase — între care primează Reuniunile Mariane — nu pot face nimic eficace, dacă nu-l pun pe tânăr în imediat contact cu izvoarele pietății: Sfintele Taine, și încă într'un mod conștiu. Înțelegerea și prețuirea vie a adevărului supranatural, nu o comunică Dumnezeu de obicei, de cât prin reculegere spirituală și meditație.

Cum se face meditația o explică însaș cartea. Această

¹⁾ Biblioteca „Tinerimea Nouă“ Nr. 1. *Înfruntă Vieața* trad. din R. Plus mic în 12 cu 88 pag. 12 lei. — Blaj

primă serie de meditații vrea să suplinească lipsa unui manual, care să ajute sufletele dornice ale tinerilor la cunoașterea sublimiei lor demnități de creștini, a tăriei sufletești de care dispun și a virtuților pe care și le pot însuși, urmând ca în seria a doua să poată avea în față considerații asupra datorințelor de stat, asupra apostolatului, asupra problemei viitorului și asupra unor sărbători ale anului liturgic.

Mulțumesc iubitelui traducător, care nu vrea să fie amintit, de marele serviciu pe care mi-l face.

Blaj, la 21 Noemvrie 1933, Întrarea în biserică a Maicii Domnului.

PR. LIVIU CHINEZU
școala normslă de băieți

Ca să-și dea mai bine seamă cititorii noștri de extraordinara valoare educativă și tonică a acestor 57 de mici capitole — dăm aici — cap. XXXIII, ales aproape la întâmplare :

XXXIII. Jertfa.

moto: Se mai indestulește omul cu lipsa,
Dar nici când cu indestulirea.

(Mauriciu Blondel)

Se află și în jertfă o bucurie — austeră fără îndoială, — dar reală; mulțumirea datorinței împlinite, a dragostei în adevăr dovedite, este o compensație dată de Dumnezeu drept răsplată pentru sforțare.

Ori ce plăcere, aici pe pământ, lasă un gol, un gust de cenușă. Omul e prea mare ca să-l mulțumească ceea ce-i creat; el vrea infinitul. În zadar dorește, în zadar i-se aruncă nimicuri spre al sătura, căci nimicurile se îngrămădesc, dar nu-l umple!

„A nu avea“, te mulțumești uneori.

„A avea“ însă, nu te mulțumești nici odată.

Așa a voit bunul Dumnezeu. Dacă am avea cerul aici pe pământ, noi nu ne-am mai gândi să privim spre cerul cel de sus.

„Încă“, „mai mult“, „tot mai mult“, iată cuvinte, care arată bine micimea și în acelaș timp demnitatea omului.

A-ți fi sete și a fi creatură sunt expresiuni sinonime. A-ți fi sete și a fi creatură nesașiabilă, iată sbuciumul omului și sublimitatea omului. . .

O ființă valorează atât, cât valorează dorințele sale.

La Chantilly, în cupola vestibulului, planează un fel de înger îmbrăcat în haină verde: **Speranță!**

Oricare viață, care nu are pe cupola sa o figură asemănătoare, este o viață moartă.

IDEALUL NOSTRU

Nu cu titlurile, ci prin munca apostolică
ridică biserica pe un neam.

BCU Cluj / Central University Library Cluj (Dr. Gh. Fireza).

Noi ne-am ajuns momentul în care trebuie să ne făurim *un ideal bine conceput*, potrivit cu forțele noastre și să ne croim *un drum sigur* în străbaterea căruia trebuie să prevedem toate piedecile, tot curajul de care trebuie să dăm probă în învingerea lor. Gândul nostru trebuie să fie conștient, statornic, calculat și urmărit cu sânge rece în vederea făuririi unui ideal național și moral ce a apărut adesea nearticulat în conștiința generației noastre. — În scopul înlesnirii concepției lui ne sunt îndreptate cercetările noastre. Elementele idealului nostru, se înfățișează de o parte în interpretarea corectă a principiilor moralei creștine și de altă parte în moralizarea poporului nostru. Datorit acestor elemente se va făuri idealul nostru. Prin punerea în valoare a energiilor ce ascunde această populație, prin cultivarea și instrucția ei, se va plămădi o conștiință largă, națională, puternică și activă căci cultura pentru un popor nu este numai o superficială înăpărlire, o graonică lepădare de piele, de sub care iese nou și strălucitor. *Cultura masselor trebuie să meargă sprijinită pe o educație și o moralitate* care să o poată susține,

astfel se poticnește și cade în cel mai grosolan materialism. (V. Voiculescu și Gh. Mugur, în „Cartea Misionarului“ pag. 30-40). „A fi cult, este titlul de nobletea a noilor vremi“ (ibidem). „Acolo unde gândirea s'a ridicat la înalte forme de manifestare, acolo unde cultura a pătruns în *conștiința mulțimilor*, orice armă devine efica-ce, mai tare (M. S. Regele Carol II.). „Cea mai puternică armă în afirmarea națiunilor este cultura.“ (Idem). Iară din munca conștientă pe care o depune preoțimea de azi se va forma o conștiință morală-creștină. „*Vai mie de nu voiu predica*“, zice Sf. Paul. Fiecare individ părtaș generației de astăzi, ca un pedagog luminat, tre-bue să găsească mijloacele posibile de a înlătura condițiile și împrejurările ce corespund relexor din zilele de astăzi. Noi tre-bue să îndreptăm defectele noastre etnice prin secarea isvorului din care ele decurg. Durerile noastre sufletești nu se vor ușora decât prin îmbunătățirea soartei, prin ameliorarea condițiilor sociale și indeosebi celor morale, ale populațiilor noastre rurale.

Tre-bue să luptăm cu *armele credinței* adevărate și cu ale științei din timpul nostru. „Creștinul adevărat nu poate *subordona religia* sa naturei sau naționalității, căci subordonarea aceasta con-stitue *esența păgânismului*.¹⁾ Scopul adevărat al omului este de a ajunge la fericirea de veci. Acolo vom ajunge nu pentrucă suntem Români căci atunci toți Românii și numai ei s'ar mântui, ci pen-trucă trăim ca creștini adevărați“. (Dr. Gh. Fireza, în „*Armele credinței*“, pag. 225.) Credința cea adevărată este comoara cea mai scumpă, fără de care e cu neputință de a plăcea lui Dum-nezeu.

Deci noi reacționând viguros contra acestor împrejurări sub-versive din care decurg relele noastre, și urmând porunca lui Hris-tos-Dumnezeu, dând cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu, și cele ce sunt ale Cezarului, Cezarului, vom putea făuri un viitor strălucit neamului și patriei!

A. P.

La fapta bună Puțini s'adună.

*

Cine seamănă cu lacrimi, Culege cu bucurie.

¹⁾ Iată primejdia teologiei zise „hitleristă“.

Spre culmile adevărului ¹⁾ practic și social.

Mă uit într'o parte; ni-se spune că'n lume's „lupte sociale și politice, greve, crize acute . . .“; peste tot, neînțelegeri, tendințe ce duc spre *desagregare*. Și lumea în loc să cultive puterile tainice ce tind spre unitate . . . „*ut sint unum*“, mai tare și mai pronunțat lasă să crească forța brută ce duce la desfacere.

Arunc ochii în cealaltă parte; aici mi-se prevestesc noi întorsături ce vor schimba actuala ordine — dacă se mai poate numai așa — economico-socială. Și pentru ce? Pentru că nu-i bună; căci, lumea în loc să tindă spre unitate, mai tare și mai pronunțat se destramă. „*Tensiunea*“ între diverșii factori . . . este atât de mare, încât scheletul putred . . . nu mai poate rezista forțelor vulcanice, care tind să iasă la suprafață. Luptă materia contra spiritului; efemerul contra vecinicii; mărginitul contra necuprinsului. Și e luptă dâră; luptă pe moarte și viață“.

Acum mă întreb, pentru ce toate acestea? — pentru ce lupte și neînțelegeri? . . . după cari numai jale și regres poți culege. Pentru ce nu *pace*? — O, cuvânt ceresc — *pace*! Sub paza ta 'nfloresc livezile; răsare tot ce-ar vrea să răsară și crește tot ce-ă răsărit; copiii mici, smeriți și firavi îi faci, tu, piscuri de granit. Slavă ție, mama progresului. — Pentru ce nu-i *pace*? — O! știu. Pentru că lumea a orbit și nu mai vede *farul* ce altădată lucia sclipitor la marginea oceanului Vieții, și așa, rățăcesc în largul mării, fără să știe unde merg, ba au uitat și de unde vin, ce vreau, pentru ce călătoresc. *Lumea ș'a pierdut ținta, ș'a uitat scopul*. Omul de azi, a uitat că rostul

¹⁾ Reflexii pe marginea a două articole apărute în nr. 7-8 — Sept.-Oct. 1933, pe „*Paginile tineretului român*“ (O. D. : „*Cultul adevărului, idealul studențimei*“ și Dr. Emil Bozac: „*Între spiritualism și materialism*“).

vieții sale, e *el însuși*, vieața sa, e fericirea sa proprie; însă nu o fericire relativă, schilavă, cum e în stare să-ți procure această lume, ci o fericire *absolută*, una fără margini, a cărei centru de gravitate nu cade în întinderea acestei mări zbuciumate, ci hăt dincolo de ea, pe teritoriul Absolutului, al Imutabilului, al Veșnicului și al Infinitului. Și Acela e scopul nostru, nu deșertăciunile acestei lumi.

Da. Pentru aceasta nu-i pace; pentrucă omul, în avântul său după mărire, s'a abătut dela calea cea adevărată. A crezut că lui i-s'au dat a cunoaște toate tainele universului, în fața căroră, omul simplu se cutremură și smerit își pleacă capul, mărturisindu-și neputința și dând laude Înțelepciunii fără capăt a Creatorului; iar trufașul, se opintește să se avânte până în nesfârșit, să fure cheia deslegării acestor enigme. Trudă zadarnică. Atunci simțindu-și puterile capturate între pereții tari a lumii acesteia, se zbate între ei pânăce, sleit de puteri, cade, *vrând să nege* totul, chiar și propria-i persoană. — Însă materia e mai pretensivă. Nu vrea să se lase uitată; de aceea, *pururea înțeapă ochii și zbârnăie la urechile* omului ajuns pe calea scepticismului. Spiritul e mai blând. El, cu călușul în gură, tace; iar de încearcă să se miște, e înecat în orgii și desfătări trupești.

Așa ajunge omul materialist ori ateu. Mândria l-a orbit. Doctrinei sale nouă, îi caută un sprigin și pentru aceia, recurge la „autoritatea filozofilor“ de aceeași teapă cu dânsul; ori, prin vorbe meșteșugite — „într'o formă atrăgătoare“ — își construiește un *sprijin răzimat pe . . . nimic*, și dă „cult materiei“ căci „totul se reduce în ultima analiză la materie, nu există nici o putere supremă, divină, creatoare a universului, ci totul provine din materie și după noi, *nu mai rămâne* decât praf și cenușe“. Și aceasta se numește „filosofie“ și aduții ei „filosofi“! ? Ascultați încă o mărturisire de credință ce numai niște descreierați o pot face:

Crezul Franc-Masonic: „Crez în eterna Materie-Mamă și în Om ce e Fiul ei iubit . . . carele din Materie s'a zămislit și s'a născut din Pământ ce-l susține și-l nutrește“. — Și acest „Om, Fiul Materiei și al Pământului“ gol și neînsuflețit se luptă

cu dătătorul luminii și al vieții! — Sărmanul de el; unde l-a dus orbia.

Și iar „nu pentru ce”? Răspund cu același: pentru că ș'a uitat rostul vieții; ori, mai bine zis, a voit să uite care-i este scopul, căci Cel ce i l-a fixat, a cerut jertfa ca *monedă valabilă*, și el n'a vrut să l-o dea.

Ca și el să aibă un scop, omul desmoștenit, a început să scotociască prin diversele anghere ale lumii. — Pe unii, i-a atras mirajul științei. Fascinați de jocul de lumină și culori ce li-l prezentau teoriile și ipotezele științifice, tipă din răspu-teri: „S'a făcut lumină, — Am găsit . . . Știu pentru ce-i omul în lume. Omul e în lume pentru ca să știe, pentru ca să înțeleagă. *Trăiască Știința; trăiască Rațiunea*. Taine nu mai sunt. Afară cu ele din lume”.

Alții nu pot să se ridice nici până la atâta, ci rămân jos de tot *la simțurile* trupului și zic că satisfacerea acestora la modul superlativ — în chip permis ori nepermis de lege și bunul simț — constituie rostul vieții acesteia. Deci, bea, mănâncă și te veselește; după moarte nu mai ai nici o plăcere. Caută să-ți strângi cât de multe bunuri materiale — indiferent cu ce mijloace — ca să-ți poți ajunge scopul”. Așa s'a născut „capitalismul egoist și materialismul istoric marxist”, cari — „și unul și altul, jertfesc pe altarul păgân al materialismului. Creația lor este tipul omului *homo economicus*, fără suflet „care cași o mașină rece, lucrează după legile artificiale create tot de ei”. E omul fără viață, mort înainte de vreme.

Și ca și aceștia, au fost, sunt și vor fi încă mulți; cari, pentru ași putea face mendrele, nu se sfîiesc să siluiască adevărul lui Dumnezeu.” Alții, mulți, cei mai mulți sunt orbiți de mândrie, și numai de mândrie. Le pare un act prea înjositor, ce „nu face pentru ei”, să se supună autorității altora și nu întreabă de Cel ce viețile le-a dat, să le spună pentru ce le-a dat? Așa, căutându-și ei scopul, și-l pierd. În loc să dea cult „adevărului lui Dumnezeu” se *închină minciunii și răului*.

Să vedem care-i „adevărul lui Dumnezeu”, ce vrea Dumnezeu cu noi, ca să putem îndrepta pe *Ahasverii adevărului*. „Adevărul lui Dumnezeu” s'a dat prin Isus Hristos,

carele a venit în lume ca oamenii să-și ajungă scopul; ca oamenii: „*viață să aibă și mai mult să aibă*“. Viața! ? Da! Acesta e scopul vieții noastre: viața. Viață acum și viață în veci; căci dacă admitem — și trebuie să admitem — un Dumnezeu creator, care trebuie să fi avut vre un scop când a creat lumea, El, o ființă transcendentală, trebuia să-i dea un scop, la fel, transcendental; care, începând aici pe pământ, să fie valabil și în lumea de dincolo — Atare este viața omului. Omul e scos din neființă și ridicat la ființă, nu ca să treacă din nou în neființă ci ca să trăiască în veci. — Eu simt în mine dorul după viață. Vreau să trăiesc și vreau să trăiesc totdeauna. Fug de nimicire; *nu-mi trebuie nirvană ci viață*. Dați-mi viața. Lăsați-mă în pace să trăiesc și să iubesc mereu — mereu, într'o zi cu lumină vecinică.

Acesta e adevărul, căci singur el va fi în stare să-mi sațieze toate dorințele.

Ca să-l ajungem, ni s'a spus că n'avem altceva de făcut, decât să ținem poruncile date de Creator.

Cari's poruncile acelea? Uită: „Iubește“. Iubește mai întâiu pe Domnul Dumnezeu cum și cât poți mai tare. Din iubirea lui Dumnezeu, va urma a doua poruncă: pentru iubirea lui Dumnezeu, ce o are față de toți oamenii, iubește-i și tu pe ei fără deosebire și ai împlinit toată legea. Iubirea aproapelui va avea ca rezultat: „soluționarea crizei economice și sociale. . generozitatea va înlocui frivolitatea“.

Acum, dacă totul constă în iubire, pentru ce se ia „ca bază discuțiilor: asanarea țărilor numai prin refacerea lor economică și materială“ și nu caută că este sau nu iubire? De s'ar căuta, sigur s'ar găsi, foarte puțină, în punctele luminoase ce se zăresc numai în câteva suflete de elită în cari s'au refugiat virtuțile creștine de pretutindeni izgonite. .

*

Conștii de datoria ce o avem și de misiunea grea dar sublimă ce ne așteaptă; datori suntem să *mai răsfoim* din când în când, *printre filele prăfuite ale conștiinței noastre* și să citim în ele ca să vedem că oare noi, putem scrie pagini de glorie, când în acțiunile noastre n'a învins animalul cu

pornirile lui josnice ci sufletul călit la focul dragostei de Dumnezeu. Aceasta cu atât mai vârtos, că răul nu vine din afară ci-l purtăm noi fieștecare — în măsură mai mare sau mai mică — în interiorul nostru, și nu-l va putea vindeca „politica” prin „injecțiile de morfină care prelungesc agonia” ci numai „religia” prin „operație radicală”. Și operația trebuie să o facem noi. Mai întâiu în noi înșine și numai când vom fi convinși de sănătatea noastră. . Din iubire și cu iubire să încercăm să vindecăm și pe acei cari „înarmați cu superficialitatea îmbrăcată în haina entuziasmului exagerat” lucră „conduși de interese personale egoiste sau politice neîntemeiate”. Să trezim în ei „spiritul religiei creștine — singura forță de întărire a vieții” conștiința onoarei lor — și ca o „sinteză supremă a ideilor, comune celor ce alcătuiesc un popor” să desmorțim în noi conștiința națională.

Așa, dela sine se va forma „o aristocrație a meritului” cu deviza: „Dumnezeu, onoarea și patria” scrise pe fondul curat al adevărului.

Dela sine se va asana criza economică și materială — căci nu va mai fi criză morală, cauza celei economice și materiale. Toți, în liniște, vor gusta din rodirile îmbelșugate ale păcii și pacea le va da progres adevărat, lumină și apoi viață.

Să urmăim pe Căpitanul nostru, Isus, a cărui glas duios și chemător străbate secolii. „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. Calea . . Adevărul . . și Viața . . Ce ne mai trebuiește? De Te avem pe Tine, avem tot ce ne trebuiește.

Calea pe care să mergem,

Adevărul căruia să l-ne închinăm

și Viața la care trebuie să ajungem.¹⁾

„Ne întorcem la umbra crucii Tale, dela care, vai, ne-am îndepărtat așa de mult, căci acolo vom găsi adevărata

¹⁾ Nu e destul să orientăm sufletele către Adevăr chiar Cel Absolut, trebuie să se hrănească cu PÂINEA VIETII, adică să se împărtășească cu trupul, sângele și divinitatea lui I. H. prezent în Sfânta Taină a Altarului, căci tocmai de aceea s'a întrupat: ca să fie „Emanuil”, adecă Dumnezeu cu noi. (nota red.)

mângăiere și rostul unei frumoase și fericite vieți" trăite în împărăția Ta, în care „orice om cu care ne vom încrușișa pe drumul vieții, va fi un autor de fapte bune, va fi un om moral". Primește-ne. Ai tăi voim să fim, căci numai Tu poți să ne dai Viața, să ne înveți Adevărul și să ne conduci pe Calea adevărată a vieții.

N. IBAS

Biblia în 20 lecții: LECTIA XIII-XIV.

Cărțile didactice ale V. Testament.

Cartea lui Iov.

Intreagă cartea lui Iov tratează problema răului și scopul principal al autorului pare a fi de a dovedi omului că e incapabil de a găsi desnodământul prin el însuși. Iov era un bogat și pios personaj din țara Hus în Arabia. El a trăit probabil pe timpul locuirii Izraeliților în Egipt. Copleșit de toate relele dintr'odată, după ce a fost umplut de toate bunătățile el suportă nenorocirea sa fără a se plânge. Însă o vizită a prietenilor săi Eliphaz, Baldad, Sophar, pricinuește între ei și el o discuție asupra cauzei relelor. Amicii susțin că Dumnezeu nu pedepsește decât pe cei vinovați și Iov protestează cu nevinovăția sa. Un al treilea convorbitor, Elui, încearcă să dovedească că Dumnezeu e drept chiar când pedepsește pe cei ce nu-și dau seama că l-au supărat. Apoi Dumnezeu intervine și declară că desnodământul problemei nu aparține omului, ci Înțelepciunii și Atotputerniciei lui Dumnezeu. Cartea lui Iov e scrisă în versuri și dovedește un autor gânditor genial. Se admite că a fost scrisă în epoca lui Solomon.

Vezi ca pagini alese: *Plângerile lui Iov*. (Cap. III) *Discursurile lui Eliphaz* (Cap. IV-V) *Răspunsul lui Iov*, (Cap. VI, VII, XIII, XIV,) *Plângerile și îndreptățirea lui Iov*, (Cap. XXIX, XXX, XXXI,) *Discursul lui Dumnezeu*, (Cap. XXXVIII, XXXIX, XL, XLI) și *Concluzia* (Cap. XLII).

Psalmii.

Natura. Psalmii au fost adevăratele cântece naționale a Izraelului. Sunt cântece de războiu, de victorie, de mulțumire, de cerere și de iertare.

Compoziția. Sunt poeme ocazionale deaceea multe aluzii ne sunt necunoscute. Cele mai vechi se ridică la timpul judecătorilor, cele mai noi sunt posterioare robiei. Cel mai mare număr de psalmi e atribuit lui David.

Împărțirea. Cei 150 de psalmi sunt împărțiți (în Biblia Ebraică) în cinci cărți, care sunt caracterizate de atâtea titluri speciale, cât și de atâtea doxologii finale, opera psalmistului. Ultimul psalm a cărții a V-a e în întregime o doxologie.

Valoarea literară. Tot ceea ce am spus de poezia Biblică în general convine în special Psaltirei. Lamartine numește pe David „regele liricilor” și se minunează de a vedea că în timp ce Grecii cântau numai vinul, iubirea, sângele, victoriile Muzelor și a caiilor de curse, Regele-Profet a luat chiar pe Dumnezeu ca obiect a cântecelor sale. El adaugă: ceteți din Horațiu și Pindar după un psalm, mie-mi-este imposibil.

Proverbele.

Subiectul. Cartea Proverbelor e un adevărat manual de reguli morale expuse mai întâiu sub formă de exortajie și apoi sub formă de sentințe foarte scurte. Nu trebuie să căutăm aici un ordin logic.

Autorul, principal este Solomon, însă colecția completă n'a fost terminată decât sub domnia lui „Ezechie”.

Genul. Aparțin genului „*machal*” cuvânt care înseamnă: 1) comparație, 2) parabolă sau alegorie, 3) poemă didactică, 4) proverb sau dicton, 5) gândire sau sentință morală. Forma cea mai comună este disticul, însă se găsesc deasemenea gândiri exprimate în grupe de trei, patru, cinci, șase membre. Toate formele paralelismului sunt întrebuințate.

Valoarea. Morala lui Solomon e o morală universală și este prezentată într'o formă blândă și duioasă care atrage inimile în loc să le depărteze cum o face, morala stoică a lui Epitet sau a lui Marc Aurele cu toată nobleța ei.

Eclesiastul.

Atribuit lui Solomon, se rezumă el însuși astfel: „Deșertăciunea deșertăciunilor și toate sunt deșertăciune“. E scris în proză, afară de cazul când autorul exortează direct.

Cântarea cântărilor.

Cântarea cântărilor înseamnă cântec prin excelență. S'a comparat adeseaori cu o dramă; se vede de fapt o formă dialogată, însă fără indicația actelor, locului și a personajilor. Examinând poemul de aproape, vedem că el comportă în realitate un cor și două personaje, mirele și mireasa. Cântarea cântărilor în sens literal e o alegorie; în care un autor necunoscut contimporan lui Solomon, a voit să celebreze iubirea lui Iehova și a poporului său, profetizând unirea lui I. C. cu Biserica sa. Stilul e de o grație incomparabilă.

Înțelepciunea.

Această carte a fost scrisă în grecește, la Alexandria, în sec. al III-lea în. de C. pentru a apăra Jidovii din Egipt contra idolatriei, arătându-le originea, efectele și recompensele înțelepciunii.

Eclesiasticul.

Scris în jidovește circa la 190 în. de C. de către Isus fiul lui Sirach, jidov din Ierusalim și tradus puțin după aceea de către nepotul său. Din punct de vedere al conținutului și a formei această carte e asemănătoare Proverbelor. Se distinge de acestea prin o parte consacrată elogiului sfinților V. Testament.

DR. B. D.

Lenea e cocoană mare, Care n'are de mâncara.

*

Umblă pe drumul cu alaiu, Ș'acasă n'are mălaiu.

*

Totdeauna desfătarea, Are seara întristarea.

Despre spiritul francez

(și în comparație cu alții.)

Spre a trasa caracterele și defini nuanțele specifice spiritului unei națiuni, s'au luat ca punct de reper diverși factori, în convergența cărora i se schițează fizionomia mai mult sau mai puțin veridică, reală. De aici mai multe teze.

Una dintre aceste teze — foarte cunoscută — este teza *antropologică* (*a rasei*) cu diferitele ei nuanțe de la un gânditor la altul. Punctul de greutate explicativ în concepția antropologică este rasa. Capitalul biologic al națiunii respective este un dat nativ; capacitățile creatoare sunt imanente. În făgașul istoric, aptitudinile națiunilor se manifestă unitare iar rezultatul acestor manifestări sunt sistemele de civilizație și cultură, în care spiritul națiuni respective — acel *Volskgeist* cum îl numesc nemții — se cristalizează și obiectivează, consumându-și forțele în creația lor. Dar această consumare nu înseamnă moarte ci este o etapă numai spre nemurire, o nemurire, cu atât mai mult meritată cu cât aportul cultural poartă marea unei originalități etnice mai profunde și mai caracteristice.

La polul opus acestei păreri stă teza în care punctul de greutate cade pe *mediu*. Nu capacitățile inerente rasei explică fizionomia specifică spiritualității unei națiuni ci mediul în care trăește. Mediul este acel care diferențiază rasele imprimând nuanțe de deosebire, și diversifică un individ de altul, iar, în mare, o națiune de alta. Este o părere tot atât de populară ca și cea dintâi.

* * *

Defectele inerente acestor teorii sunt evidente. Exagerate duc la absurdități. Deaceia s'au găsit autori cari au optat pentru o cale mijlocie. Valoarea reală a acestei alegeri rezultă nu numai di faptul că evită exagerările regretabile ci și de acolo că ne oferă mai multă garanție de obiectivitate.

În acest sens s'a ajuns să se explice specificitatea spirituală, complexitatea și varietatea valorilor culturale, deosebite dela o națiune la alta, prin convergența factorului *biologic* și factorului-mediu. Aptitudinile înăscute rasei, exercitate într'un anumit mediu, au dus la cimentarea unei activități spirituale, ale cărei efecte se concretizează în creații originale specifice.

Aceste creații culturale poartă marca entică a națiunii respective; cea care le-a creat. Că națiunea *engleză* are un temperament rece, greoiu și pragmatic se datorează faptului că structura ei sufletească este de-așa natură iar *mediul vitreg* înconjurător, reclamând o continuă efortare pentru adoptare, n'a făcut altceva decât să o cimenteze. Valorile spirituale create de această națiune, conținutul ei sufletesc canalizat spre obiectivarea efectivă, activitatea psihică desinteresată cristalizată în opere de artă, vor purta marca mentalității pragmatice, rigide, persistente în acțiunile începute și pline de umor, semnul distinctiv al unui temperament îndrăgostit de acțiune, flegmatic și disprețuitor al primejdiilor.

Americanii au dus la extrem pragmatismul. Din punct de vedere economic și tehnic, au realizat într'un timp relativ foarte scurt, lucruri surprinzătoare. Însă toată civilizația și cultura americană, izvorâtă din energia spiritului consumată în opere practice și utile, are înfățișarea unei clădiri mărețe *formal*, de dimensiuni considerabile, demne de admirat dar *artificială*, lipsită de conținut, de interioritate dătătoare de viață.

Civilizația și cultura poporului *german* intră în cadrul aceluiaș explicări. Fondul sufletesc al acestui popor, închinat spre speculație și vis, constrâns de mediul cosmic, se declanșează și se canalizează spre viață practică dar fără să renunțe la interioritate: la fantezie și imaginație. Spiritul creator, conștient de forța lui, persistent și tenace în urmărirea scopurilor fixate, *se încântă de sine însuși*, se avântă spre orizonturi necunoscute după cuceriri noi, sondează absolutul spre al seziza. În această năzuință metafisică, neamul se complace mai mult în admirarea activității spiritului decât a operei create; se observă accentuarea fondului în detrimentul formei, a ideii în dauna expresiei. Limba germană, cu vocabularul ei

bogat, cu frazele ei lungi, întortochiate și confuze, lipsită de modelarea, armonia și muzicalitatea limbii italiene sau franceze, sânt indiciul unei neglijențe sub aspectul formal al exprimării unui conținut sufletesc bazat și variat, suflet complex, cu evidente înclinări spre viața sa intimă. Valorile create poartă masca acestei lipse dar corelația dintre conținutul sufletesc, cu tendințele lui metafizice și între operele realizate, se face organic, într'un tot unitar și armonic, acel dezechilibru izbitor din viața americană este înlăturat iar în locul lui ni se înfățișează o complexitate și varietate de valori însuflețite de cea mai profundă și caracteristică specificitate etnică.

* * *

Punctul nevralgic împrejurul căruia trebuie să militeze încercările de determinare fiziognomică a spiritului francez va fi convergența aceluiași factori: rasa și mediul. Aptitudinile moștenite de poporul francez prin amestecul populațiilor de origini diferite, controlate și fixate în lupta cu mediul, au dus la formarea unui suflet specific, sufletul francez, diferențiat de a celorlalte popoare europene, și ale cărui veleități și revendicări în domeniul cultural nu numai că sânt îndreptățite ci sânt în deobște recunoscute. Amestecul de rase a plămădit un suflet nou, devenit *promotor* al civilizației și culturii moderne după cum sufletul grec este al celei antice.

Ceeace ne interesează însă pe noi aici nu este felul cum s'a născut spiritul francez ci notele lui caracteristice, *anatomia* nu *geneza* lui.

* * *

Caracterul anatomic esențial care izbește ochiul observatorului atent, în viața intelectuală franceză, este *claritatea*. Francezul, sub raportul expresiei, utilizează cuvinte variate, precise și nuanțate, fiecare cuvânt servind ca un simbol cu o anumită semnificație spre a exprima o trăsătură caracteristică a conținutului sufletesc. Multiplele și variatele simboluri limbistice permit reliefația și înfățișarea oricărui nuanțe psihice, jocul de cuvinte și întreprerările echivoce devenind impracticabile. Ori această claritate de exprimare este indiciul sigur

al clarității de gândire căci limbajul servește ca instrument de exprimare al procesului de gândire. Aceste două activități sânt într'o strânsă conexiune, se ajută și se completează reciproc, așa încât plecând dela cunoscut la necunoscut, dela ceea ce se observă la ceea ce este aparent ascuns, putem afirma cu multă certitudine că bogăția mare și nuanțată a mijloacelor de exprimare constituie un ansamblu formal la baza cărui stă un conținut sufletesc bogat și permanent activ. Claritatea în *expresie*, claritate în *gândire*.

Și acest conținut sufletesc ne interesează în primul rând. În centrul lui ca punct ponderant, stă procesul de raționare, secondat de activitatea *analitică și critică*, Spiritul francez iubește speculația și se încântă de ea. Inșă, spre deosebire de neamț, francezul reduce mult, foarte mult rolul imaginației. *Rațiune* are preponderanță și orice încercare de a evada din cadrul legilor ei este reprimată. Situațiile sânt analizate, părțile criticate iar ansamblul rezultat din această minuțioasă cercetare și construcție prezintă contururi bine definite. Speculația nu trebuie să depășească anumite limite impuse de legile rațiunii și de spiritul critic. În limitele acestor legi, activitatea psihică se înlănțuiește într'o *sucesiune cauzală logică*, fiecare moment avându-și locul bine fixat. Ori acolo unde există *logică*, este multă *precizie* și claritate.

Acest spirit speculativ, raționalist și critic, specific francezului, colorat cu nuanțe de ironie subtilă și rafinată, în sforțarea creatoare, a dus la opere de o valoare clasică în toate domeniile de activitate omenească.

În domeniul politic, *democrația* este o operă franceză deși originile democrației sânt vechi. Popoarele antice luptau pentru democrație; poporul englez a realizat-o fără să se ocupe de *justificarea ideologică*. Gânditorii francezi din sec. 17 și 18, sub influența filosofiei raționaliste a lui *Descartes*, călătorind prin Anglia, au împrumutat realizările democrației engleze, le-au dat o temelie și justificare teoretică și așa ideile de libertate, egalitate și fraternitate, trecute prin filiera spiritului francez, s'au impus lumii întregi. Cuceririle lui Napoleon, flamurile lui victorioase, au împrăștiat ideologia democratică în toată lumea.

Spiritul raționalist al francezului nu rămâne închis în el. *Dinamica* continuă din viața lui, veșnica sete de a cunoaște și tendința de afirmare îl fac să-și canalizeze activitatea pe fagașe precise, spre creații. Valorile create îi marchează trăsăturile și i le evidențiază și mai mult. În năzuința lui creatoare spiritul francez rămâne mereu acelaș. Își urmează logica imanentă lui iar operele lui poartă marca clarității lui. Ceeace îl încântă pe francez nu este viața lui intimă, spiritul cu activitatea lui; este *cadrul exterior al lucrurilor*. Francezul iubește obiectivitatea, și *regularitatea* formelor, logica expresiei instrumentul de înfățișare al sbuciumului spiritului creator. Pe planul întâi al preocupărilor stă dragostea de *proporții* și accentuarea formelor armonioase, pline de viață și claritate, de *structură geometrică* singurele valabile. Pentru că prin calitățile formale în primul rând opera spiritului este chemată să treacă la nemurire. Viața spiritului odată consumată prin eforturile depuse pentru crearea operilor va trăi încontinuu în aceste opere. Și va trăi în măsura în care le-a *insuflat viață din* viața lui. Căci formă frumoasă fără efortare și conținut sufletelesc bogat, nu există. Deaceea francezul le armonizează, dând precădere formei.

Spiritul francez deci, se complace în contemplarea formelor, al cadrului exterior spre deosebire de neamț, înclinat mai mult spre interior, spre viața intimă a spiritului. Cadrul exterior, proporțiile armonice regularitatea și claritatea, extazul în fața operei spiritului caracterizează spiritul francez în opoziție cu cel german, înclinat spre interior. Francezul este convins că viața spiritului are o valoare numai atunci când se canalizează spre realizarea operilor, în cari acel spirit se simte și se regăsește întreg cu toate năzuințele, idealurile, și visurile lui, se încântă de ceace a creat prin efortarea personală și care îi va duce mai departe personalitatea lui. Viața din viața lui, opera îl oglindește, și în contemplarea ei își regăsește viața lui.

Credința nestrămutată a francezului în forța spiritului l-a dus acolo încât a crezut că poate *impune logica gândirii faptelor*. Francezul în admirația lui pentru categoriile rațiunii a

încercat să încadreze realitățile după legi, nu legile după fapte. Faptele erau ceva secundar; ele intrau perfect în cadrele impuse de rațiune fiindcă acelaș spirit superior conduce faptele cari conduce și rațiunea omenească. Năzuința aceasta a mers atât de departe încât s'a proclamat de zeitate *Rațiunea* în timpul revoluției franceze, ridicându-i o statuie căreia trebuie să i se închine orice cetățean

* * *

Poporul francez, conștient de valorile lui, având argumente temeinice pe cari se bazează atunci când își reclamă dreptul de promotor al culturii moderne, a devenit puțin orgolios. Francezul este rafinat și politicos. Se poartă cu toată lumea bine și cu mânuși . .

Amor propriu, orgoliu, vanitate, sovinișm . . sânt epitelele cele mai severe cari prezintă notele temperamentului francez. Ele isvorăsc din conștiința superiorității unui popor care a creat și însemnează ceva în cadrele culturii europene. Valorile creațiilor lui fiind evidente, orice contestație ar fi de prisos . .

Rafinat și politicos, spiritul francez este și *diplomat*. Odată ce s'a consacrat pe sine vrea să se impună și altora; vrea să imprime felul lui de a fi tuturor acelora cari n'au forme spirituale precise și sânt susceptibile de influență.

Spiritul francez, prin raționalitatea și supleța imanentă lui, utilizând de o exprimare clară și precisă, de un limbaj armonios până la muzicalitate, mlăduindu-se în subtilități fine și rafinate, este judecat de mulți ca superficial și artificial; ca *decadent*. Nu este tocmai așa. *Supleța, subtilitatea și finețea* sânt indiciile unui spirit consumat în gândire și expresie iar exercițiul îndelungat al acestor activități, i-au imprimat o fineță insesizabilă altor spirite. Calitățile inerente spiritului francez: claritatea și subtilitatea în gândire, finețea și suplețea formei sânt rezultatul exercițiului îndelungat făcut în cadrele unui control sever de *auto-critică*. Alte spirite individuale sau colective, nu au aceste note. Deaceea fiind prea izbitoare, ca orice lucru simplu, dar greu de atins sânt judecate superficial. Este însă aici jocul forțelor psihice ajunse la un grad de perfecție unde puțini se pot ridica. Pretinsa literatură de diletanți, bună pentru

oamenii leneși și de afaceri, *literatură de salon* cu un cuvânt, creată de spiritul francez, este, în mare parte, rău înțeleasă. Această literatură este izvorâtă din frământările unui spirit chinuit și consumat în creație, un suflet care se realizează în ceea ce este superior și frumos, nu în ceea ce este moral. Artă cu tendințe nu este cunoscută. Artă este frumoasă prin sine, nu prin scopul ei; de aceea subiecte de inspirație nu sânt alese. *Amoralitatea* în artă este specifică spiritului francez îndrăgostit de operele frumoase ale spiritului, indiferent dacă ele sânt morale sau imorale.

Și dacă înălțimea și superioritatea creațiilor spiritului francez, din vremea noastră, sânt defăimate, cele din trecut sânt de netăgăduit și unanim recunoscute. Spiritele înguste le neglijează, fiindcă nu le pot înțelege căci, pentru ca cineva să poată aprecia spiritul francez și valoarea creațiilor lui trebuie să se ridice la înălțimea lui; trebuie ca sufletul lui, să vibreze la unison cu acest suflet sbuciumat pentru care nu contează efortul dacă ea nu duce la crearea de opere nemuritoare. Cine nu se poate urca la asemenea înălțime, pentru acela frumusețile și măreția creațiilor spiritului francez rămâne insesizabile, deci negrăitoare.

ION COVRIG-NONEA

In ceasuri vesele.

Cum moare omul?

Plutașul s'a dus cu plutele.
Clopotarului i-a cântat clopotul.
Cantorului i-a cântat Aliluia.
Croitorului i-sa rupt firul vieții.
Vizitiul s'a dus cu căruța lui Ilie.
Chiriașul s'a mutat în casa de veci.
Mărinarul a sosit în portul veșniciei.
Soacra s'a mutat în patria veșniciei tăceri.
Țiganului i-a ceterat sfântul David.

Ceferistul a sosit la ultima gară.
 Pielarul și-a dat pielea popii.
 Crișmarului i-a detras Arhanghelul licența.
 Advocatul s'a înfățișat la Tribunalul suprem.
 Sfârnarul (voiajorul) a ajuns la odihna veșnică.
 Celui cu gărgăuni îi cântă greurușii.
 Plugarului i-a cântat cucu.
 Cosașul a căzut în coasa morții.
 Aviatorul a aterizat pe câmpul lui Iosafat.
 Jidanul s'a dus în țara lui Abraham.
 Tâmplarul a apucat între cele patru scânduri.
 Notarul a ajuns în matricula morților.
 Judecătorul a apucat pe mâna Judecătorului veșnic
 Hornarului i-s'a negrit lumea.
 Morarului i-s'a tăiat apa dela moară.
 Contabilul și-a încheiat bilanțul vieții.
 Brutarului i-au mâncat colacul.
 Românului i-au pus de mămăligă.
 Ungurului i-au jucat ceardașul.
 Soldatului i-a venit „ordin de chemare” în cealaltă lume.
 Iubitorului de procese i-a venit citația la Judecătorul Hristos.
 Cerșitorul și-a mâncat mălaiul.
 Hoșului de lemne i-s'a tăiat creanga de sub picioare.
 Geșeftarului i-s'a înfundat, cum mi-s'a înfundat și mie
 acum, care vă scriu, acestea, eu :

Ioan Fărădemoarte, păzitor de morminte în satul Căpăținești.

Din „Cal. Bunului Creștin”. Bixad 1934.

Un sfânt episcop al Țării noastre.

. . . Sf. Bretanion, care pe la anul 371 a fost episcop de Constanța sau Tomis, cum se numea pe atunci acest oraș. Din viața acestui sfânt istoricul Sozomenus (născut pela anu 400 d. Cr.) ne comunică următorul eveniment :

Împăratul roman Valens vizită provinciile imperiului și astfel sosi și la Tomis. Acolo el intră în biserică și precum căutase față de alte persoane, așa căuta acum să atragă pe drept credinciosul episcop Bretanion la erezia ariană, o învățătură religioasă greșită al cărei adept era însuși împăratul. Dar sfântul episcop nu părăsi adevărata credință creștină nici de dragul împăratului, ci o mărturisi cu statornicie, ba o și apăară curajos, căutând să-l induplece și pe împăratul arian la primirea ei. Văzând însă că nu reușește în această încercare, sf. Bretanion plecă din Catedrală și se duse cu poporul credincios într'o altă biserică din Tomis spre a sluji acolo, lăsându-l pe împărat singur cu suita sa. Supărat peste măsură pentru rușinea pățită, împăratul Valens se răsbună împotriva sfântului episcop pedepsindu-l cu exilul. Dar poporul credincios, care își iubea arhipăstorul, se arată nemulțumit de această pedepsire, și pentru a potoli nemulțumirea ivită, împăratul rechemă din exil pe sf. episcop.

Pilda aceasta de statornicie, ce ne-a dat-o sf. Bretanion, să ne fie mereu înaintea ochilor, dar mai cu seamă atunci, când ni se ivesc și nouă dificultăți și inconveniente la mărturisirea și practicarea credinței noastre. În atari clipe să nu ne descurajăm, ci să rămânem și noi statornici. . .

Din „*Bul. parohial*” (catolic) din București An. I. Nr 2 p. 5

Noul ziar creștin¹⁾

„Revoluția cea mare a început cu proclamarea drepturilor omului și nu va înceta decât prin proclamarea drepturilor lui Dumnezeu”.

Deoarece suntem și noi dintre acei cari au făcut, din acest cuvânt istoric și doctrinal, lozinca cea mai sintetică pentru un publicist creștin — doritor de a innobilii și încreștina

¹⁾ Să nu uităm nici *Unirea*, nici *Unirea Poporului*, nici „*Dacia Creștină*” care tot mai departe apar și tot așa de bine îngrijite cași în trecut. — Cerul și silința tuturor să le dea fiecăreia mai mulți abonați *efectivi!*

democrația — salutăm, cu o deosebită bucurie, fericita lansare a noului ziar creștin din București „*Farul Nou*”.

Altădată vom încresta pe răbojul revistei noastre ceva din frumoasa realizare a acestui ziar creștin într'adevăr doctrinal și totodată și popular, dorindu-i să realizeze tot mai bine programul lui așa de curajos trasat: Li vom face loc și altădată. (am.)

„*Farul*” începe cu o scurtă însă foarte doctrinală declarație, iscălită „Comitetul”:

Numai un puternic val de lumină poate risipi întunericul care în ziua de azi răsvrătește atâtea minți. Slabele lumini ce licăresc bătute de vânt ici și colo nu străbat bezna înfricoșătoare și primejdioasă, nu pot arăta drumul spre limanul mântuitor.

Farul este înfipt adânc în credința Bisericii lui Hristos, universală în timp și spațiu, sau catolică, stânca neclintită în veci. El își înalță fruntea peste valurile amenințătoare și din acea siguranță senină revarsă din belșug unde de lumină asupra întinsului apelor nestatornice și agitate. În lumina proiectată de el, corăbierul înaintază fără primejdie spre limanul veșnic.

Aceasta este menirea „*Farului nou*”. Library Cluj

Semnalăm încă între alte multe, articolele:

„Din staul la regalitate mondială”, „Alegerile din Spania”, „Superficializarea Tineretului”, . . „Cât costă pe Stat închiderea școlilor catolice din Spania”, „Criza mondială” . . „Rubrica impresiilor fugitive”, „Falsificarea istoriei” . . „Morala și operele lui Bernard Schaw”.

Din numeroasele și interesantele „Știri de tot felul și de pretutindeni”, cităm cel puțin:

„Sf. Giugiu din Torino”, „Biserica nu se teme de știință”, „Onoarea Crucii” . . etc. etc. — Vom reveni cu spicuri alese.

CĂRTI ȘI REVISTE.

Bihorul strajă la hotare, editată la Oradea, de „Casa Națională a județului Bihor” în 8° cu 184 pag. abundant ilustrată cu cele mai felurite clișee (de personalități, adunări și monumente) pe lângă că prezintă cea mai energică și conștientă protestare a poporului bihorean împotriva pretențiunilor revizioniste maghiare, mai cuprinde și protestul morților acestui popor pentru acest pământ. Căci după

scurta dar avântata „Închinare” iscălită de Dr. L. Iacob, urmează două articole cari cuprind „jertfele de sânge ale Bihorului pentru pământul sfânt al scumpei noastre Români”. Primul este al D-lui C. Mezea, profesor: „Martirii din valea Beiuș-Vaşcăului” și al doilea este al Păr. I. Chișiu: „Mihai Dănilă, martirul din Dijir”. Dacă protestele din 27 Nov. 1932 și cele din 28 Maiu 1933 cari urmează după aceste articole, sunt glasul de protest al viilor, atunci aceste sunt glasul de protest a sângelui martirilor, sunt protestul pământului bihorean frământat cu sânge de români.

Putem spune deci că această carte este glasul conștiinței naționale românești din Bihor.

„**Gloria**”, comedie în 5 acte (26 persoane, 3 roluri de femei) formatul octav mic cu 106 pag. 60 lei. *R. Munteanu*. Piesele bune sunt destul de rare și ne este o plăcere să le notăm pentru cititorii noștri.

Alfons Rodriguez S. I. — trad. Dr. Al. Tăutu.

„**Calea desăvârșiri creștinești**”. Vol. I și II. Oradea 1933. 415 și 400 pag. Prețul 80 Lei exemplarul.

Una dintre cele mai universale cunoscute și mai complete opere de ascetism ținută în lumea catolică la loc de cinste, în imediata apropiere a celebrei „Imitațiunii a lui Hristos” de Toma de Kempis — care e socotită drept cea mai frumoasă carte ieșită din mâini omenești, considerând că Evanghelia e divină — și datorită iezuitului spaniol Alfons Rodriguez, după ce, în decurs de peste trei secole a ieșit de sub tipar în nenumărate ediții și în aproape toate limbile mai importante, iată că a văzut, înfățișat, lumina zilei și în limba noastră, grație trudei neobosite a excelentului profesor de teologie dela Academia noastră orădană, și noul canonic, — căruia și pe această cale îi adresăm urările noastre, — Dr. A. Tăutu, emerit traducător și autor, al cărui nume se vede tot mai des pe copertele cărților aruncate în lupta pentru izbăvirea sufletelor de către focarul de cultură creștină și românească ce a redevenit Oradea, sub impulsul Ex. Sale Dr. Valeriu Traian Frențiu, care nici în cazul de față nu s'a desmințit, deoarece traducerea a putut lua, cu un moment mai de vreme, drumul tiparului, numai datorită munificenței Ex. Sale Episcopului diecezan.

Mai întâi o mică lămurire. Autorul, călugărul Alfons Rodriguez

S. I. (1526-1616), fost timp îndelungat magistrul de novici și mai apoi însărcinat să mențină și să întărească în Ordin metoda „Exercițiilor Sf. Ignățiu, nu trebuie confundat cu sfântul cu acelaș nume (1531-1617) care, deși ridicat la o înaltă treaptă de contemplație, n'a fost decât frate coajutor iezuit, dela care au rămas numai niște memorii asupra stărilor sale mistice și unele opusculi de pietate.

„Calea desăvârșirii creștinești“ merită să fie socotită printre cele mai de frunte producțiuni sortite să călăuzească sufletele creștine pe cărările spinoase ale sfințeniei și mântuirii, deoarece autorul ei, lăsând la o parte orice speculațiune filozofică, nu tratează decât dintr'un punct de vedere *practic* toate virtuțile, cu diferitele lor grade, expunând limpede și metodic mijloacele de întrebuițat pentru a le parcurge și a atinge, astfel, punctul culminant, adică sfințirea personală. Și deși această desăvârșită călăuză spirituală se adresează în primul rând tagmelor monahale, totuși, fiind codul de morală evanghelică cel mai complet, cel mai luminos și cel mai practic ce ar putea fi recomandat, nu trebuie să lipsească de pe masa nici-unui preot însuflețit și râvnic, din mâna nici-unui seminarist în căutarea *manualului clasic de educație clericală*, și nu trebuie să lipsească din casa nici-unui mirean pătruns de dorința de a-și înălța sentimentele și faptele la treapta indicată de demnitatea sa de creștin.

Traducătorul, printr'o robustă și neaoșă limbă, a izbutit să ne prezinte o ediție românească vrednică de această capodoperă. S'au pus în vânzare până acum numai primele două volume, urmând ca celelalte să apară pe rând și cât mai neîntârziat.

Vol. I tratează despre: 1. dragostea ce trebuie depusă pentru înaintarea spirituală, 2. desăvârșirea faptelor obișnuite, 3. gândul drept și curat depus în lucrările noastre, 4. dragostea frățească, 5. rugăciune; iar Vol. II despre: 1. prezența lui Dumnezeu, 2. cercetarea conștiinței, 3. supunerea față de voința lui Dumnezeu, 4. mortificare, 5. modestie și tăcere.

Să dea Domnul, în nemărginita-I milostivire, ca această operă, pusă acum și la îndemâna noastră, să producă roadele așteptate și grăunțele odată semănat, să rodească nu numai alte 30 ori 60, ci chiar să se însutească după fierbinte dorință a autorului, totdeauna atât de magnific realizată acolo unde „Calea desăvârșire creștinești“ a fost cu dragoste primită și cu avânt îmbrățișată.

Piară sudalma sau injuratura, o foaie volontă de 4 pag. 80 mare. de Pr. Iosif Tălmăcel. Fără să ținem seamă de persoana simpatică a autorului, constatăm actualitatea acestui apel pentru noi românii cari așa de mult ne-am familiarizat chiar cu sudalma, cum ne-o expune și autorul în cuvinte energice și populare. Foaia are un adaus de 2 poezii — cântări, foarte frumoase: „Piară sudalma,” și „Sfânt e numele Domnului.

Dr I. Lupaș — *O binefăcătoare a tinerimii studioase: Veturia I. Lapedatu.* — Sibiu 1933. Preascurtă broșură (32 pag.) închinată unei prea frumoase vieți de devotament generos și însuflit tinerimii române. De recomandat tuturor educatorilor și într'un mod special doamnelor.

Dr Gh. Fireza — *Armele Credinței* (ed. II-a Lugoj, la Can. Dr N. Brînzeu) — Un adevărat „Vademecum” al bunului creștin pentru a respinge, scurt și clar, cele mai repetate obiecțiuni împotriva bisericii catolice. Scumpii noștri frați ortodoxi vor pierde — prin citirea acestui volum bazat numai pe istorie, evanghelie și știință — multe din prejudecățile lor față de biserica catolică, de învățăturile și trecutul ei.

Calendare Creștine.

„Calendarul bunului creștin” dela Bixad. 80 mare. 115 pag. 15 Lei, se impune prin materialul bogat ce-l cuprinde, (adaptat) acomodat cât se poate mai bine pe înțelesul poporului nostru unit. Credem că va aduce mult folos mai ales în viața spirituală pentru conținutul său atât de creștin

Almanahul „Presa bună” Iași, mare în octavo. 104 pag. 15 Lei caracteristic prin eleganța sa, se reliefează foarte mult mai ales prin articolele: Anul sfânt, O medalie a Mariei s. a. Ne dă sematismul Diecezelor de București-Iași. Suntem siguri de folosul său și pentru învățăturile ce le mai cuprinde.

Calendarul dela Blaj. 80 128 pag. 15 Lei, mult folositor pentru scurtele îndrumări tipiconale, cuprinde pe lângă altele, articolele: „I. Micu Moldovan” de A. Lupeanu și „Mare i puterea Maicii sfinte” de D. Neda, f. edificator de suflet. Este de un interes deosebit și pentru învățăturile practice pe cari le cuprinde.

Almanahul revistei „Viața„, (Săbăoani. Roman) 8° mare 96 pap. 15 Lei. trebuie să spunem că este în adevăr superior. Nu ca atare prin eleganța și cuvintele folositoare din partea calendaristică, ci mai ales prin articolele sale alese pe cari le cuprinde și dintre cari multe sunt de un interes considerabil. E caracteristic și prin cronica dela sfârșit.

Reviste.

Blajul: revistă de cultură. Cu mare bucurie frățească aflăm de apariția noiei reviste „Blajul“ și ținem să felicităm cu multă căldură comitetul de editură pentru inițiativa lui. Sperate mari . . . Remarcăm articolele: „*Fenomenul literar contemporan*“ și „*Considerații asupra demisiei Ep. Grigorie Maior*“ de colaboratorii noștri, I. Covrig-Nonea și Dr. N. Lupu.

„**Maria**“ pentru fete, „**Marianistul**“ pentru băieți.

Reamintim cititorilor noștri doritori de a îndrepta și înălța ideile și sentimentele tineretului nostru românesc, să se aboneze acestor mici reviste (însă drăguțe și foarte potrivite) care se prezintă sub patronajul Maicei Preciste. (BlaJ 25 lei la an.)

Echos d'Orient — 35-e année, 128 pag. mic în-4° — Bonne Presse — 5 Rue Bayard. Paris.

Specialiștii ca M. Jugie, V. Grumel, Disdier, V. Laurent, Devresse, Gerland etc. ne prezintă chestiuni, aspecte și curente mai importante cu competența lor de bizantinologi, cunoscători desăvârșiți ai Răsăritului creștin. — Înalta ținută științifică a acestei reviste rezervă citirea ei numai elitei intelectuale.

O revistă de specialitate care se afirmă

Libertatea: economică, politică, socială, culturală. An. II. Nr 1 (apare la 5 și 20 ale fiecărei luni) — 300 lei pe an: Calea Victoriei 63. Dir. I. Gigurtu; prim-redactor, G. Strat.

Iată o revistă care în tot cursul anului trecut a apărut regulat, arătând de fapt în fiecare număr amplul ei program. O felicităm și noi sincer când iată o „în pragul celui de al doilea an“, cu toate că și liberalismul a avut greșelile lui precum și capitalismul are eroarele lui. Salutăm pe „apărători ai ordinii burgheze, apărători ai

dreptului de proprietate și a tuturor acelor norme de drept fără de care nu poate exista nici societate civilizată și nici oameni liberi. . .“

Iată „*sumarul*“ ei din 5 Ianuarie 34 (An. II. Nr 1)

George Strat . . . Porunca ceasului de durere

„*Libertatea*“ În pragul celui d'al doilea an

P. Dinopol . . Pentru combaterea câtorva banalități: Dictatura

C. Gane Cum s'au format la noi partidele politice

E. A. Poulopol Considerațiuni asupra ziarului

St. Antim Semnificația alegerilor

Un document istoric, scris de *I. G. Duca*

Note. Comentarii. Observațiuni

Politice: Situația Sașilor. Procesul dela Leipzig

Economice: Pe marginea unor înțelegeri economice

Necrolog: N. R. Căpităneanu

Statistice: Statistica minieră

Recenzii . . .

Bibliografice

Cea mai bună Rev. doctrinală: „*La Vie Intellectuelle*“ —
bilunară: fiecare Nr aproape 200 pag. — Ed. du Cerf: *Juvisy* (Seine et Oise) tratează, cu o mare precizie științifică, filosofică și teologică, toate chestiile istorice, politice, sociale, religioase, literare, artistice, universitare, coloniale.

Cele trei Crișuri (*Oradea*) — Reamintim cititorilor noștri de dincolo de Carpați că aici la granița de Vest apare cu colaboratori aleși, tot frumoasă și variată, cu numeroase clișee sau fotografii de actualitate, revista „Cele trei Crișuri“ al cărei director-fondator e Col. G. Bacaloglu.

Cuvântul Lui!

Recomandăm abonaților noștri avântata și practica Scrisoare pastorală, (despre Cuvântul lui Dumnezeu) dată de Excel. Sa Dr V. Tr. Frențiu al Orăzii, cu ocaziunea Anului nou, (care ne sosește numai acum: Vestitorul 1 Ianuarie 1934.) Mulți din cititorii noștri vor recunoaște tonul doctrinal și practic, simplu și adânc, supranatural și totuși direct (îndreptat către trebuințele fundamentale ale sufletului omului) — al sfinților Părinți ai Bisericii.

Conferințe religioase.

Anul trecut, cu ocazia unei frumoase *realizări* (*Observ.* April 1933 p 146-148) scriam: „ . . . o serie de conferințe religioase în principalele centre: iată ceea ce am dori să vedem tot mai *generalizat* și chiar *sistematizat*, ficare an, în parohiile mai mari.

Predicatori buni sunt, numai să știe asociațiile noastre să-i invite la timp și să-le facă cuvenita propagandă“. De fapt studiul religiei a fost și este încă foarte mult neglijat.

„Agru“ din Oradea a încredințat Păr. Dr. D. Neculăeș să țină în fiecare Duminică și sărbători legate, din timpul postului de Crăciun, o conferință apologetică. Mai mult, „Agru“ a publicat în foi volante rezumatul fiecărei conferințe.

Încetăm și aici subiectul sau titlul fiecăreia nu numai ca laudă și amintire ci și ca orientare și profit, căci e vorba de un adevărat curs apologetic bazat pe temeliu solid.

1. Trebuința *instrucțiunii* religioase.

2. *Dincolo* de hotarele spațiului și ale timpului.

3. *Dovezi* pentru existența lui Dumnezeu.

4. Întâia cauză e *persoană*.

5. Motive din partea lui Dumnezeu pentru existența Lui.

6. Tradițiunea sacră și *Scriptura sfântă* sunt *izvoarele genuine* ale Revelațiunii dumnezeiești.

7. Adevărurile, cuprinse în Tradițiunea sacră și în Scriptură sunt Cuvântul lui Dumnezeu.

8. *Minunile și Profețiile* au de autor direct pe însuși Dumnezeu.

Așa trebuie să se facă complectarea cunoștințelor religioase și întărirea credinței, de s'ar putea de 2 ori pe an, la postul mare și la postul de Crăciun. Temele de ales pot fi variate, însă sunt de recomandat întâiu adevărurile fundamentale ale credinței creștine și cunoașterea lui Isus Christos . . . până la practica Sf. Împărtășani unde este „Emanuil“, Dumnezeu cu noi. (*am*)

Rugăm respectuos abonamentele restante.

Dela 1 Ian. 1934 abonamentul se reduce la 150 de lei.

Sperăm că N-rul viitor va fi o plăcută surprindere pt. cititorii noștri.

„DOINA“ tip. și librărie S. p. A. BEIUȘ

Redactor responsabil: Ioan Teiușan.